РІК ЗАЛОЖЕНЯ 1893.
"СВОБОДА"
"LIBERTY"
виходить три рази на тиждень
вівторок, четвер і суботу,
видає
„УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ"
83 Grand St., Jersey City, N. J.
Всі листи, моні-ордери і чеки треба виписувати на адресу „SVOBODA".

СВОБОДА

ESTABLISHED 1893.
"SVOBODA"
("LIBERTY")
the Ukrainian Newspaper
published three times a week
Tuesday, Thursday and Saturday,
by Ukrainian National Association
at 83 Grand St., Jersey City, N. J.

Урядовий орган Українського Народного Союза -- "SVOBODA" -- Official organ of Ukrainian National Association.

РІК XXIV. ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ., субота 16-го вересня 1916. Ч. 112. VOL. XXIV. JERSEY CITY, N. J., Saturday, September 16, 1916. No. 112.

40.000 ГРЕЦЬКОГО ВІЙСКА ПІДДАЛО СЯ БОЛГАРАМ.

Велика воєнна нарада центральних держав і їх союзників.

300.000 НІМЕЦЬКО-АВСТРІЙСЬКИХ ВІЙСК ПРИЗНАЧЕНО ДО ОФЕНЗИВИ ПРОТИ РУМУНІЇ.

РОСІЙСЬКИЙ ПРЕЗИДЕНТ КАБІНЕТУ ШТІРМЕР МАЄ НЕБАВОМ УСТУПИТИ.

ВІЙНА НА БАЛКАНІ:

ЦІЛИЙ КОРПУС ГРЕЦЬКОГО ВІЙСКА ПІДДАВ СЯ.

БЕРЛІН, 14. вересня. — **Урядовий звіт німецького ґенерального штабу доносить, що цілий четвертий корпус грецького війска (40.000) піддав ся і буде інтернований в Німеччині.**

Згаданий корпус стояв залогою в містах: Драма, Каваля і Серес.

Урядовий рапорт звучить:

„Німецькі і болгарські війска були приневолені заняти грецьку Македонію, щоби забезпечити ся проти нападів ґен. Сереля, головного команданта неприятельських війск в Солуни. Четвертий корпус грецького війска остав ся позаду болгарської армії, яка дійшла до ріки Струми. Грецький корпус був вповні зоружений і стояв залогою в містах: Драма, Каваля і Серес. Неприятель старав ся перемовити ті грецькі війска, щоби злучили ся з ним подібно, як се зробила частина 11. грецької дивізії в Солуни.

„Головний командант грецького корпуса, придержуючи ся політики невтральности своєї держави і послушний розказам свого короля, був приневолений поступити на власну руку, коли його війскам загрозив голод і хороби, підчас коли вони були зовсім відтяті від своєї держави. Тому командант звернув ся дня 12. с. м. до німецького ґенерального штабу з просьбою, щоби він заопікував ся грецькими війсками і постарав ся для них о поживу і безпечне місце побуту.

„Щоби відповісти вимогам невтральности, німецький ґенеральний штаб рішив перевезти грецькі війска до Німеччини, полишаючи їм повне зоружене. В Німеччині позістануть вони так довго, аж доки їх вітчина не буде увільнена від наїзників".

ДІМІТРАКОПУЛЬОС ПРЕЗИДЕНТОМ ГРЕЦЬКОГО КАБІНЕТУ.

АТЕНИ, 14. вересня. — **Бувший міністер справедливости, Дімітракопульос, якому грецький король поручив утворенє нового кабінету, застеріґ собі 48 годин до намислу, щоби порадити ся зі своїми сторонниками.**

Ходить чутка, що Дімітракопульос мав заявити, що лише під тим услівєм прийме становище президента кабінету, коли йому віддадуть необмежену власть контролювати національну політику Греції. Він уходить за великого сторонника Венізельоса і тому панує загальне переконанє, що Греція виступить до війни проти Болгарії та її союзників.

ВІЙНА З РОСІЄЮ:

НАПАДИ РОСІЙСЬКИХ ВІЙСК В КАРПАТАХ ВІДБИТІ.

БЕРЛІН, 13. вересня. — **Союзні війска відбили сильні напади Москалів на цілім фронті в Карпатах.**

На прочім фронті положенє не змінило ся.

Урядовий німецький звіт доносить:

„АРМІЯ КН. ЛЕОПОЛЬДА: Положенє не змінене. Російські напади в околиці Гарбоновки відбиті.

„АРМІЯ АРХ. КАРЛА: в Карпатах Москалі перевели здовж цілого боєвого фронту, від Смотрича до Золотої Бистриці, несподіваний наступ. Наші хоробрі війска під командою ґенерала Конти відбили всі напади з незвичайно великими втратами для неприятеля".

РОСІЙСЬКИЙ РАПОРТ.

ПЕТРОГРАД, 13. вересня. — Російський урядовий рапорт доносить:

„В околиці Риґи і над рікою Двиною літаки неприятеля розвинули живу діяльність.

„В околиці на полудне від Єзуполя (10 миль від Галича) огонь наших гармат ударемнив зусиля неприятеля переправити ся на східний берег Бистриці.

„В Карпатах, над горішним бігом Чорного Черемоша, неприятель переводив без успіху напади на здобуті нами становища".

НАПАД МОСКАЛІВ НА ГОРУ КАПУЛЬ (НА БУКОВИНІ).

БЕРЛІН, 14. вересня. — Урядовий звіт німецького головного штабу звучить:

„АРМІЯ КН. ЛЕОПОЛЬДА: Загальне положенє не змінило ся.

„АРМІЯ АРХ. КАРЛА: Зусиля російських війск, щоби здобути гору Капуль (на Буковині), ударемнено. На захід від Капуля боротьба триває ще дальше".

РОСІЙСЬКИЙ РАПОРТ.

ПЕТРОГРАД, 14. вересня. — Російський рапорт доносить:

„Воєнне положенє не змінило ся".

МОСКАЛІ УБИВАЮТЬ ПОЛОНЕНИХ.

БЕРЛІН, 13. вересня. — Очевидці ствердили, що російські жовніри убивають полонених. Часто діяло ся се на приказ військових властий. Австрійський підофіцир, який утік з російського полону, зізнав, що жовніри 22. і 23. полку сибірських стрільців вивели трох німецьких жовнірів поза боєву лінію і баґнетами покололи на смерть. Один підофіцир козаків признав, що його відділ одержав був приказ, убивати всіх полонених Німців.

Три російські полонені, які належали до 5. полку туркоменських стрільців, одержували часто наказ убивати полонених. Розказ з 2. серпня звучав: Товариші, коли борете ся, майте все на увазі, що австрійських жовнірів можна брати в полон, але німецьких, скільки се є можливе, треба убивати".

Два инші полонені російські жовніри, які належали до 398. полку піхоти, оповідають, що в липни прочитано їм розказ, яким заборонено брати Німців у полон.

—o—

ПОГОЛОСКИ ПРО НЕДАЛЕКЕ УСТУПЛЕНЄ РОСІЙСЬКОГО ПРЕЗИДЕНТА МІНІСТРІВ ШТІРМЕРА.

БЕРЛІН, 13. вересня. — **Зі Стокгольму доносять, що арештованє редактора часописи „Новоє Время", Манілова, виросло до скандалу першої кляси, в якім почасти зістав скомпромітований також президент Штірмер. Штірмер носить ся з гадкою небовом уступити зі свого становища.**

Манілов був давнійше політичним шпигуном в Парижи і в Римі, а відтак співробітником і аґентом-провокатором „охрани", російської тайної поліції. Опісля зістав редактором „Нового Времени".

З вибухом війни Манілов став приватним секретарем тодішного гофмайстра і члена державної ради, Штірмера. Колиж Манілова арештовано, піднесено закиди проти Штірмера, — розходить ся тут о спроневіренє ріжних запомогових фондів — і тепер кружить поголоска, що Штірмер має намір уступити зі становища президента.

—o—

ВЕЛИКА ВОЄННА НАРАДА.

БЕРЛІН, 13. вересня. — Спільна „велика офензива" союзників стріне „велику дефензиву" центральних держав, яка в пригідній порі перемінить ся також на офензиву.

В головній кватирі німецького цісаря на східнім терені війни відбула ся велика воєнна нарада, на якій обговорено дальший плян воєнних операцій.

В нараді взяли участь: німецький цісар Вільгельм, німецький канцлєр Бетман-Гольвеґ, арх. Карло Франц Йосиф, болгарський король Фердинанд і турецький міністер війни Енвер Паша.

300.000 НІМЕЦЬКО-АВСТРІЙСЬКИХ ВІЙСК ПРИЗНАЧЕНО ПРОТИ РУМУНІЇ.

ЛОНДОН, 14. вересня. — **Телеграма „Вайрлес Прес" з Риму доносить, що на воєнній нараді центральних держав і їх союзників, яка відбула ся в головній німецькій кватирі, уложено плян офензиви проти Румунії. В тій цїли Німеччина має доставити 200.000, а Австрія 100.000 війска.**

ВІЙНА З РУМУНІЄЮ:

В СИЛІСТРІ ЗДОБУТО 10 ГАРМАТ І ВЕЛИКІ ЗАСОБИ ВОЄННИХ МАТЕРІЯЛІВ.

БЕРЛІН, 13. вересня. — **По здобутю Силістри болгарськими війсками румунська залога уступила на північний берег Дунаю.**

В Силістрі здобуто 10 румунських гармат і великі засоби воєнних матеріялів.

Урядовий звіт болгарського ґенерального штабу з 11. с. м. доносить:

„В околиці Текії, Віділа, Палянки, Ожехова і Свіщова відбуваєть ся перестрілка артилерії.

„Наступ союзних війск в Добруджі розвиваєть ся успішно.

„Дня 10. с. м. наші війска війшли до Силістри. Населенє міста уладило нашим війскам торжественне принятє. Болгарські прапори повівають з форту Арабтабія. Ми здобули 10 гармат і величезну скількість воєнних матеріялів.

„Загальне число Румунів, полонених в Туртукаю, виносить 22.000 жовнірів і 450 офіцирів".

НІМЕЦЬКІ ВІЙСКА В СЕМИГОРОДІ.

БЕРЛІН, 13. вересня. — **На румунськім фронті можна надіяти ся небаром великих воєнних подій. На сім фронті відбувають ся під пору важні пересуваня війск.**

Німецькі війска в околиці Германштаду стоять в боротьбі з Румунами.

Урядовий звіт доносить:

„В Добруджі (в полуднево-східній Румунії) воєнні операції розвивають ся в методичний спосіб.

„В Семигороді, в околиці Германштаду і Геґінґа, німецькі війска розпочали боротьбу з Румунами".

ПЕРЕНЕСЕНЄ ГЕН. АВАРЕСКУ ДО ДОБРУДЖІ.

ЛОНДОН, 14. вересня. — Останний урядовий рапорт румунського штабу не подає жадних вістий, з яких можна би виробити собі понятє про теперішнє воєнне положенє в Румунії. Таксамо нема зовсім вістий про воєнні операції на тім терені війни зі сторони війск російських.

Що Румуни привязують дуже велике значінє до воєнних операцій в Добруджі, можна заключати з того, що ген. Авареску, який стояв дотепер на чолі армії, котра війшла до Семигороду, обняв головну команду над армією в Добруджі.

Ґен. Авареску, бувший міністер війни, уходить за найліпшого військового знавця в Румунії.

БИТВА ПІД ГЕРМАШТАДОМ.

БЕРЛІН, 14. вересня. — Останний урядовий звіт доносить:

„В ДОБРУДЖІ: Макензен на чолі німецьких, болгарських і турецьких війск продовжає наступ в глиб Румунії. Боєвий фронт, який зразу числив тут 180 кільометрів, зістав тепер через дальший наступ скорочений на 100 кільометрів.

„В СЕМИГОРОДІ: На полудневий схід і захід від Германштаду союзні війска відбили напади румунських війск.

„На прочім фронті панує спокій".

РУМУНИ ПАЛЯТЬ СЕЛА І МОРДУЮТЬ БОЛГАРСЬКЕ НАСЕЛЕНЄ.

БЕРЛІН, 13. вересня. — Урядовий звіт болгарського правительства, який дня 11. вересня президент кабінету Радославов подав до публичного відома, звучить:

„Відворот Румунів, Москалів і Сербів, а передівсім Румунів, відбував ся серед нечуваних зьвірств супроти цивільного безборонного населеня. Головний командант у звіті з дня 10. вересня доносить:

„Від першого дня, коли лише наші війска перейшли румунську границю, стверджено цілий ряд нелюдських жорстокостий, яких Румуни допускали ся на болгарськім населеню, а які доходили инколи до неймовірних зьвірст.

„Румунські власти вже на кілька днів перед виповідженєм війни забрали всю худобу, не оголошуючи зовсім реквізиції. Підчас відвороту неприятель зорґанізував окремі відділи, які мали за задачу палити села, замешкалі болгарським населенєм. Села, як Чіской, Атомрово і Скребарна та села в околиці Туртукаю і Силістри горять ще нині.

„Дня 7. вересня румунський відділ, розбитий в битві під Сансаляр, вислав був вечером компанію війска під командою двох офіцирів до села Скребарна. В ночи вимордувано в селі всіх мущин. Досьвіта найдено на улицях в страшний спосіб споганені трупи невинних жертв. Богато дітий найшло смерть в огни в зачинених домах. Прочі жінки і діти неприятель упровадив зі собою до Силістри.

„Дня 9. вересня румунські жовніри виволікли мущин зі села Аліфак над Дунай, там їх немилосердно помордували, а їх тіла покидали до ріки. Мущин зі сіл Каліпетрово, Атмір, Ерадмур і Дабук перевезли румунські жовніри на західний берег Дунаю і уставили їх перед своїми окопами, щоби вони хоронили їх своїми грудьми перед неприятелем".

ПОГРОМИ ЖИДІВ В РУМУНІЇ.

БЕРЛІН, 13. вересня. — Зі Стокгольму доносять, що в богато румунських містах прийшло до погромів Жидів. В місті Ясах і Ботушані, відки мущини-жиди зістали покликані до армії, товпа кинула ся на жидівські доми і почала рабувати. В Ботушані діяло ся те на очах, а навіть при підмозі жандармерії.

Поліція зовсім не старала ся о те, щоби товпу здержати від насильств. В Ясах арештовано 20 жінок богатих Жидів, які пійшли до армії. Дві божниці зруйновано зовсім.

В Ґаляцу, Браїлї, Ісмаїлї і Крайовій відбули ся погроми при співучасти російських жовнірів. В тих містах погроми прибрали вигляд різні. Після одержаних звітів вимордувано в тих містах богато Жидів.

МОСКАЛІ ПОМАГАЮТЬ РУМУНАМ МОРДУВАТИ БОЛГАРІВ.

БЕРЛІН, 14. вересня. — **Зі Софії доносять, що вісти про варварські злочини, яких румунські і російські війска допустили ся на болгарськім населеню, викликали серед народа велике розяренє.**

Болгарське правительство рішило запросити послів невтральних держав, щоби вони на власні очи переконали ся про зьвірства Румунів і Москалів. Проти згаданих насильств болгарське правительство внесе протест на руки невтральних держав.

Болгарський ґенеральний штаб у звіті з 13. с. м. подає отсі факти:

„Наші офіцири, які вчера прибули зі Силістри, Туртукаю і з околиці тих міст, а яким було поручено розслідити насильства неприятеля, зізнали, що уступаючі війска допускали ся нечуваних зьвірств на спокійнім населеню. **В тім брало участь також богато відділів війск російських.** Точний звіт буде небавом поданий до публичного відома".

—o—

УТВОРЕНЄ НОВОГО УГОРСЬКОГО КАБІНЕТУ МІНІСТРІВ.

ЦЮРІХ (Швайцарія), 13. вересня. — **З Будапешту доносять, що між угорським правительством а опозицією прийшло до порозуміня. Висловом сего порозуміня має бути утворенє нового кабінету, в склад котрого війшли би також заступники опозицийних партій.**

Провідники опозиції: гр. Апоні і гр. Андраші не домагають ся більше уступленя Тіси. Граф Каролї, голова партії незавнсимости, вправді не війде в склад нового кабінету, але мав заявити, що не буде виступати проти нового кабінету.

"SVOBODA" (LIBERTY)
the Ukrainian newspaper
published three times a week: Tuesday, Thursday and Saturday by Ukrainian National Association at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Established 1893.

JOSEPH STETKEWICZ, editor
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

ANDREW SAWKA, manager
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as second-class matter March 30, 1911, at the Post Office at Jersey City, N. J., under the Act of March 3, 1879.

SUBSCRIPTION:	ПЕРЕДПЛАТА:
In United States:	В Злучених Державах:
$2.50 per year	на рік $2.50
$1.25 per 6 months	на пів року $1.25
$1.00 per 4 months	на 4 місяці $1.00
In Jersey City and to foreign countries:	В місті Jersey City і за границю:
$3.25 per year	на рік $3.25
$1.75 per 6 months	на пів року $1.75
$1.00 per 3 months	на 3 місяці $1.00
Single copy 3 cents.	Поодиноке число 3 центи.

За кожду зміну адреси платить ся 5 центів.

Адреса: SVOBODA
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Всї моні-ордери і чеки треба виписувати на адресу „Svoboda".

При висиланю замовленя належить долучити моні-ордер або чек.

Число телефону 498 Jersey City.

AMERICAN ASSOCIATION OF FOREIGN LANGUAGE NEWSPAPERS MEMBERSHIP LABEL

За всї оголошеня поміщувані в „Свободі" редакція не відповідає. — Рукописий не звертаєть ся.

З біжучої хвилі.

Навіть російські чорносотенні і цареславні круги признали, що ґрупа (отже не політична партія!) галицьких москвофілів з д-ром Дудикевичем на чолї була дуже поганим дорадником російських властий, що москвофіли не мали жадного впливу серед селяньства в Галичині, що се була шайка шахраїв, яка під покришкою агітації в користь російського правительства побирала від него великі „пособія", уживаючи їх для своїх особистих цілий. і т. д.

Що-ж на се скажуть о. І. Я. Луцик і господин Гойняк?... Пожалуйста, господинове, возьміть нещасних москвофілів у свою „защиту", а то вже й конець їм приходить. Марно пропадає ваша „ідея", а господин др. Дудикевич, якого ви ладили на ґубернатора „Подкарпатской Руси", десь вже й конає в Ростові враз із вашими одномишленниками. Невдячна Росія... Ви були і є віддані їй душею і тілом... Не стало рублїв і гонорів — пропала ідея...

Отсе заплата зрадникам свого народа!

Кому більше вірити: чи Луцикови, шефови ґенерального штабу в „Світі", чи ґенералови Алексієву? Луцик вже від давна побив Австрійців „на дребезги", а ґен. Алексієв каже, що сила австрійських військ ще не зломана.

Цікаві воєнні вісти подає пан Савіцкі, шеф російського штабу в редакції „Америка Ехо". В тій часописи, з датою 17. вересня, читаємо між иншим отсе:

В північно-східній Галичині генерал Сахаров перейшов Буг і його війска вже в Княжим і Буску... Ґенерал Щербатов перейшов Золоту Липу та заняв Рогатин і Нараїв... Одна полуднева дивізія перейшла Гнилу Липу і здобула Бурштин... На случай здобутя Галича і Красного, що кождої хвилї може наступити, Німці й Австрійці будуть приневолені уступити під самі рогачки Львова...

Вистарчить сказати, що в тих вістях від початку до кінця нема ніодного слова правди. І такі вісти друкують ся в найбільшій польській часописи в Америці. Подібні вісти можна вичитати лише в „Світі", і то значно вчаснійше. Тому можна догадувати ся, що капітан Савіцкі одержує всї воєнні вісти від батюшки І. Я. Луцика.

Сербія діждала ся вдячности від своїх союзників... Нині сербських жовнірів уважають за звичайних наємників, а сербських офіцирів полишили на острові Корфу. Про них кажуть, що вони здеморалізовані, бо не хотять вірити в побіду своїх союзників. І дійсно, Сербам не можна дивувати ся, коли вони нині стратили охоту до боротьби. Вина спадає на їх союзників. Союзники опустили їх тоді, коли вони зводили боротьбу на житє і смерть. Недобитки сербських військ мусїли втікати в чужі краї, бо їх союзники обіцяної помочи їм не дали. Та ще й нині союзники не щадять Сербів і женуть їх на перший огонь.

РІЧНЕ ЗАСІДАНЄ ГОЛОВНОГО УРЯДУ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА

РОЗПІЧНЕТЬ СЯ В ДОМІ У. Н. СОЮЗА

ПРИ 83 ҐРЕНД СТР. В ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ., ДНЯ 9. ЖОВТНЯ 1916 Р.

На се засїданє обовязані явити ся всї головні урядники, означені §55 статута У. Н. Союза.

ПОРЯДОК ЗАСІДАНЯ:

О 9-тій годині рано відправить ся в гр.-кат. церкві св. Петра і Павла при улицях Ґрін і Сусекс в Джерзи Сіти Служба Божа і панахида за померших членів У. Н. Союза, а по богослуженю всї присутні урядники удадуть ся до дому У. Н. Союза, де відбудеть ся засїданє з слїдуючим денним порядком:

1. Отворенє засїданя гол. предсїдателем.
2. Звіт гол. предсїдателя.
3. Звіт містопредсїдателя.
4. Звіт містопредсїдательки.
5. Звіт гол. рекордового секретаря.
6. Звіт гол. фінансового секретаря.
7. Звіт гол. касієра.
8. Звіт гол. опікуна дітий членів У. Н. Союза.
9. Звіт гол. контрольної комісії з майна У. Н. Союза.
10. Дискусія над звітами гол. урядників.
11. Звіт редактора „Свободи".
12. Звіт завідателя „Свободи".
13. Звіт гол. контрольної комісії з дїловодства „Свободи".
14. Дискусія над звітами урядників „Свободи".
15. Звіт урядників „Просьвітної Комісії".
16. Звіт гол. контрольної комісії з дїловодства „Просьвітної Комісії".
17. Дискусія над звітами „Просьвітної Комісії".
18. Наради над справами У. Н. Союза.
19. Замкненє засїданя.

Всї висше згадані гол. урядники мають явити ся на засїданє в означеній порі і в назначенім місци.

Макаду, Па.; 5. вересня 1916.

ДМ. КАПІТУЛА, гол. предс.

НА СТАРІМ ШЛЯХУ.

Під таким заголовком є в петроградській часописи „Рєчь" уміщена дуже цікава стаття п. С—ъ, котру ми тут в цілости передруковуємо.

„Два роки пройшло з того часу як російські війська перший раз наближали ся до Львова і от тепер вони знова невпинним наступом розливають ся по східній Галичині, пробираючи ся старими шляхами до її столиці.

„Важкою наукою лягли сї два роки на Росію, але на жаль, трудно з певностию сказати, що сю науку добре зрозуміли ті, кому дала її сувора дійсність... Що несе з собою Галичанам друге завойоване їх краю Росією?

„Нічого дивного нема в тім, що два роки тому назад на се питанє не можна було дати означеної відповіди. В Галичину йшла тоді „окраїнна" російська політика, переконана заздалегідно ідеєю до прилучуючого ся до Росії краю і його населеня. З сього погляду природно булоб ждати виразної націоналїстичної політики і заздалегідних відносин до галицької національної культури, до всїх особистостей національного українського житя... Але з другого боку російський загал і галицька інтеліґенція мали перед собою такі знаменні акти, як відозва Верховного Головнокомандуючого до Поляків і жидів, котрий його заяву до всїх заселюючих Австрію народностий.

„Значінє сих заяв, і з форми і зі змісту таких незвичайних, не могло бути поменьшеним і давало право думати, що російська політика стала на новий шлях у національних питанях.

„Тими власне противорічними фактами поясняли ся ріжні настрої серед української інтеліґенції, котрій будучина Галичини була занадто близка; ріжні настрої були і в галицько-українськім загалї. Оптимістично настроєні гуртки Галичан попросту не вірили в можливість ворожих відносин до „визволяємих братів". Оптимісти-Українці зі свого боку сподівали ся, що задача придбаня симпатий населеня Галичини сама собою підкаже невідмінну необхідність добрих відносин до особистостий завойованого краю і культурних способів управи ним. Сї надії кріпшали від того патріотичного настрою, що опанував був у тих часах широкі круги загалу, при котрім треба було сподївати ся напрямку політики на зустріч бажаням загалу.

„Песимісти — і у нас, і в Галичині — ні в що не вірили. Вони вказували на сьвіжі факти пересліджуваня українства: розвязанє українських союзів та товариств, українських ґазет, видавництв і т. д. Найбільше непримиримі з них свої бажаня і сподїваня звязували з австрійською політикою.

„На велику шкоду Росії наступаючі події звернули ся не в сторону бажань оптимістів.

„Представниками російської власти в Галичині були люди звісної партійности, заздалегідь настроєні до галицьких справ; вони швидко взяли ся переводити в житє свою вузко-націоналїстичну програму. Почало ся руйнованє галицько-української культури, громадського житя. Селяни Галичини „добровільно" і „охотою" прилучали ся до православія і поступали в слід розпорядку справників (старост); непокірні-ж „висилили ся" в північні ґуберії Росії і на Сибір. Така-ж доля постигла й українську інтеліґенцію, котра розпорошилась по Росії чи то засланцями, чи то заложниками і таке инше.

„Оптимісти і песимісти опинили ся на однаковім становищи, а націоналїстична політика Росії сьвяткувала свій празник.

„Поворот російських військ з Галичини різко змінив картину. Націоналїстичні гасла замовкли. Повернувши ся з Галичини, націоналісти і устно і в пресї признали ся до помилок і дуже жалїли, що їх тактика в Галичині немірно обурила Галичан проти російської управи.

„На будуче, кажуть націоналїсти, доведеть ся провадити в Галичині иншу систему, без насильств і без примусового ломаня пануючих в Галичині умовин громадського житя та без помочи тих правительственних аґентів, котрі в часах першої окупації так добре і скоро познайомили Галичан з „русскимъ административнымъ бытомъ".

„Се „будуче" не сьогодня-завтра стане дійсним. Колесо воєнної фортуни обернуло ся кругом. Після великих зусиль російські війська є знова перед брамою Львова, і вже недово, певно, ждати того часу, коли східна частина Галичини, на сей раз вкупі з Буковиною, буде забрана Росією. На яких же підвалинах буде тепер збудована управа завойованим краєм? Як уложить ся житє Галичини і Буковини? Попередні „діячі" певно вже приготовились. Вони раді ще раз попрацювати „во славу отечества", але, здаєть ся, до господарки в Галичині їх уже більше не пустять.

„Ґазети повідомили, що в окупованій части Галичини до кінця війни буде воєнна управа, яка оставить для населеня істнуючі тепер порядки. Принцип без сумніву вірний, треба лише подбати, щоби він був переведений у всїх сторонах місцевого житя, а насамперед в національній; щоб не пересліджували рідної мови, не руйнували національної школи, близкої народови церкви і инших проявів місцевого національного духа, національної сьвідомости...

„Але сього мало. Хто буде впроваджувати в житє сю політику добрих відносин? В чиїх руках буде тепер керма корабля місцевого народного житя?

„Для сеї нелегкої роботи потрібна армія робітників, знаючих житє галицького народу, живших серед сього народу, близких населеню, а все те вимагає того, щоб до такої роботи покликано українську інтеліґенцію; — ті інтеліґентні сили, котрі недбало політикою були вигнані з рідного краю на лихо не тілько українським, але і загально-російським справам.

„Насамперед треба, щоби всїх тих поневолених збігців повернено до рідного краю зі всїх тих ґуберній, де вони нині перебувають. Усїм тим небогакам сьвященикам, учителям ґімназий, урядникам громадських інституцій, щадничих кас, кредитових товариств і т. п. повинно ся дати право працювати знова на рідній ниві, на користь рідному зруйнованому краєви. Тілько ті, котрим нарід вірить, поможуть власти устроїти місцеве житє в Галичині; вони поможуть своїм досьвідом, знанєм місцевого житя і орґанізаторським таланом. Тілько такий шлях, при повній національній свободі, може привести нас до доброго кінця, тілько в такий спосіб можна завоювати добрі відносини Галичан до російського правліня.

„Тож не баріть ся і памятайте, що без того всього єдности межи населенєм занятих місцевостий і Росією не буде".

Вже само те, що підчас війни, коли в Росії істнує люта цензура, в петроградській ґазеті могла бути надрукована висше наведена стаття, сьвідчить дуже богато.

Поступові люди Росії давно, ще при першій окупації Галичини, вказували урядови, що страшними карами та насильствами він не привабить населеня Галичини до себе. Але уряд не звертав жадної уваги на поради мудрих людий, не звернув навіть уваги і тоді, коли про злочини російських урядників у Галичині говорили посли поступових та соціялїстичних партій в державній думі.

„Де ліс рубають, там і тріски летять, — відповів уряд. І наслідком тої політики майже вся Сибір була заселена найвизначнійшими людьми з Галичини і Буковини.

І тільки тепер, коли ся „мудра" політика потерпіла новий крах, уряд почав шукати нових шляхів... Поступові люди, поступові ґазети вказують урядови певні шляхи, але чи піде ними уряд? Можна думати, що піде, бо вже одно те, що се питанє обговорюєть ся всею російською пресою, сьвідчить, що твердого ґрунту під своїми ногами уряд в галицьких справах не має.

Поживем — побачим...

З СИБІРСЬКИХ ВОЄННИХ ТАБОРІВ.

(На підставі листів і урядових документів, надісланих до „Запомогового товариства для воєнних полонених" в Ню Йорку).

Тисяч сто недужих на тиф уміщено в лихо уладженім шпиталю, який міг помістити найбільше 300 хорих. Протягом кількох тижнів згинуло 1.200 полонених в однім лише таборі, який числив около 9.000 полонених. Полонені живлять ся песячим мясом, аби не вмерти з голоду. Крадіж російськими урядниками і стражниками гроший, які приходять для полонених, є на дневнім порядку.

Отсе знова кілька образків, які дадуть загалови понятє про сї страшні і нечувані відносини в сибірських таборах воєнних бранців. Низше наведені факти є оперті на листах і заприсяжених зізнанях полонених.

Страшні відносини в шпиталях у Ново-Ніколаєвску.

Один військовий лїкар, який находить ся в таборі полонених в Ново-Ніколаєвску, пише отсе:

„Коли я попав в російський полон, зачинено мене враз з 30 жовнірами в тїсненький кімнаті. Кімната була так мала, що не було навіть де положити ся. Така задуха і смрід, що здавало ся, не діждемо другого дня.

„На другий день перевезли нас до Остроленки, а відси, трохи пішки, трохи підводами, дістали ся ми до Варшави. Там пересиділи ми в тюрмі чотири дні. Відтам вислано нас зелїзницею через Москву до Омска, де ми й прибули по 21-дневній подорожи серед великих невигод і мук.

„В Омску передержали мене через два дні в тюрмі, а відтак вислали етапом до Ново-Ніколаєвска, де призначили мене до шпиталю, який містив ся в малім шкільнім будинку і в якім лежало 120 полонених, занедужавших на плямистий тиф. І найбільші зусиля лїкарів не могли принести великої користи, головно задля недостачі ліків і відповідного санїтарного уладженя в шпиталях.

„В самім таборі полонених був також построєний шпиталь на 300 осіб. Тимчасом число хорих на тиф виносило 1.100. Велике переповнене шпиталю піднесло степень смертельности до страшної висоти. Пересічно вмирало денно 50 до 60 полонених.

„В короткім часї померло на тиф трох австрійських лїкарів, один німецький і сїмох австрійських студентів медицини. Німецьких лїкарів було в шпиталі чотирох. Двох з них, між ними і я, захорїли також на тиф. Мій товариш помер, а я якимось чудом спас ся від смерти.

Крадіж гроший, присланих для полонених.

З причини несовісности російських чиновників і стражників богато гроший, присланих для полонених, зовсїм пропадає. Одному полоненому офіцирови доручено нецілих 10 долярів з квоти 350 долярів, які прислала йому мати. Такі надужитя є на дневнім порядку і перейшли вже в систему, постійно практиковану російськими чиновниками, яким поручено нагляд і опіку над полоненими.

В таборі полонених в Красноярску.

Красноярск (єнисейська ґубернія) захопила зима, заки будова бараків для полонених була покінчена. Полоненим приходило ся переживати зиму в ямах. Мусїли спати на голій землі, а за накрите служили їм мішки, наповнені соломою.

Трета часть лїкарів погибла тут на тиф враз з тисячами своїх пацієнтів. У шпиталі, який построєно на борзі, був великий брак навіть найконечнійших санїтарних уладжень. Тут не змінювано ніколи постелї. Навіть видано заборону убивати хроби і всяку нечесть, яка причиняла ся до пошириня пошести. Термометер вказував пересічно 40° Реомира понизше зера. Полонених, померших на тиф, мусїли вивозити на ручних тачках за табор, де їх гребано в снїгу, бо з причини великих снїгів годї було докопати ся до землї. Двох резервових офіцирів, які втекли від такої праці, здогонили козаки і побили тяжко нагайками.

Полонені живлять ся песячим мясом.

Инший офіцир доносить:

„Все, що тут дїєть ся, не дасть ся описати. Система „сїл Потьомкина"*) істнує й нині. Нині звиділа одна пані з Німеччини з рамени Червоного Хреста наш табор полонених. Перед її прибутєм табор змінено до непізнаня. По її відїзді все повернуло до давного ладу.

„Пожива не вистарчає, щоби удержати ся при житю. Длятого полонені є приневолені живити ся мясом убитих псів.

„Коли котрий з нас одержить з дому гроші, то треба дуже довгий час упоминати ся, нераз цїлими місяцями, заки їх нам виплатять. З присланих гроший виплачують урядники стільки, скільки самі хотять.

Американський амбасадор в Петроґраді має під сю пору пятьох помічників в ріжних сторонах великої Росії, яким поручив співділанє з ріжними запомоговими комітетами. Спеціяльно для Сибіри основано з рамени американської амбасади три головні аґенції.

*) Історія про села Потьомкіна походить ще з часів цариці Катерини II. Коли ся цариця задумала відбути подорож по краю, щоби на власні очи переконати ся про відносини, серед яких жив простий нарід, її любовник Потьомкін видав властям приказ, аби ті села, через котрі мала переїздити цариця, і мешканців тих сїл можливо як найлїпше пристроїти. Селянам доставлено богату одїж і добру поживу. Цариця була дуже рада, коли побачила, що її нарід жиє в такім добробутї і достатках.

ВІДЧИТИ ПРО ЗАСЛАНЦІВ НА СИБІРИ.

Дня 4. вересня б. р. відбув ся в Рочестер, Н. Й., відчит п. Гр. Семешка про засланців на Сибірі. В своїй промові п. Гр. Семешко намалював сумну картину страшних подій і знущаня уряду над засланцями. Сей відчит мав великий вплив на слухачів, що зібрали ся в числі до 800 душ.

На відчиті слухачі зібрали між собою $115.80, які мають вислати на Сибір, яко поміч бідним засланцям.

Другий відчит мав п. Гр. Семешко 10. вересня в Ню Йорку в церковній галї при грецько-католицькій церкві. Послухати занадто цікавого відчиту зібрало ся так богато народу, що галя ледви могла його вмістити. Свою промову, що тягнула ся годину, п. Гр. Семешко скінчив просьбою, щоби присутні подали свою поміч нещасливим, поневоленим мешканцям Сибіри.

О. Підгорецький, підтримуючи сю просьбу, порадив двомісячні збори жертв на сю ціль серед парохіян.

Небавом п. Гр. Семешко має обїхати зі своїми відчитами близші й дальші околиці Ню Йорку, а між иншими у неділю, 24. вересня, буде в Філядельфії.

Гр. Семешко.

З СИБІРСЬКИХ СПОГАДІВ.

20. Др. Андрій Кос.

Про славного д-ра Андрія Коса, адвоката з Калуша, громадського діяча і бувшого соймового й парляментарного посла, я вперше почув тільки в маю 1915 р. Винити мене за те, що я так пізно пізнав сього доброго чоловіка, не можна. На сьвіті є дуже богато славних громадських діячів, але хиба можна їх всїх знати? Ветид булоб не знати велитнїв, але Андрія Коса причислити до велитнїв не можна; дотого-ж я все своє житє прожив в Росії, а він в Галичинї... В решті-ж решт нас спіткала однакова лиха година і здибались ми в червнї 1915 р. на Сибіри, в так званім Наримськім краю. Але перепрашаю читачів, бо хочу розказати все по порядку.

При кінци зими 1915 р. я дуже заслаб в Наримськім краю і, діставши дозвіл від ґубернатора, поїхав у Томск до шпиталю. В Томску я здибав ся зі старенькким капеляном о. Антоном Ломницьким зі Львова, що був при війску і взятий у полон в битвах під Люблином.

Одного разу о. Антін підмовив мене іти в тюрму, щоб побачити ся з д-ром Косом, котрого якраз тоді пересилали етапом з Галичини в Наримський край. Пійшли, але Коса не застали; його день передтим вивезли в маленьке сельце Нестерово, 43 верстви на полудне від Нариму.

О. Антін Ломницький узяв з мене слово, що повернувшись у Наримський край, я пошукаю там Коса і познайомлю ся з ним. Але все те стало ся красше; Кос сам знайшов мене. При кінци мая я повернув ся в Нарим, а на початку червня приїхав до мене і Кос. Було се саме в обідню пору. До мене посходили сь уже й товариші, з котрими я разом обідав, коли чую: хтось гримнув фірткою. Я глянув у вікно і бачу, що засланий студент з Черновець, М. Ільґісер, веде якогось дідуся, так літ на 60 до 65, дуже гарно убраного, в лякерованих черевиках і в дорогім капелюсї.

Говорити правду, то я дуже розсердив ся, та таки й було чого. Засланцї, бачите, уважали мене нїби за адвоката і з ранку до вечера у мене в хатї був натовп людий — тому напиши скаргу до міністра, тому до ґубернатора, третій прийшов просити поради, що йому робити з приставом (комісаром), котрий гроший не дає і таке инше.

Позаяк я в засланю був уже не перший раз, то всї закони і циркулярі щодо засланців знав добре і в порадах та помочи людям не відмовляв, але вимагав тільки одного: щоб менї дали спокій на $1\frac{1}{2}$ години в день, коли обідаю. Але капосний Ільґісер мав такий звичай, щоби прийти якраз у сей час. Богато разів я з ним сварив ся ізза сього і він перестав був учащати до мене, тож тимбільше мене здивувало, що він на сей раз іщов на подвірє дуже сьміло.

— Що то за мода, Ільґісер, — кажу йому через вікно — ви знова за своє? Ви-ж бачили на воротах оголошенє, що в сю годину до мене не вільно навіть по прикрому дїлу?

— Бачив, каже, але...

— Ну, ніякого там, але... Дайте менї спокій, бо однаково я нїчого зараз робити вам не буду!

В тих невимовно тяжких обставинах житя, в яких ми всї там перебували, рідко можна було найти чоловіка здорового на нерви; кожда дрібниця могла роздратувати чоловіка і викликати шорсткість, а я взагалі не міг похвалитись добрими нервами.

— Вибачте, — звертаєть ся до мене дїдусь, котрий прийшов з Ільґісером — що може перешкодив вам у чім, але я до вас не по дїлу, а так собі, тільки познайомити ся, позаяк я зовсім новий мешканець у вашім краю... Моє назвиско — Кос. Я з Галичини.

— Др. Андрій Кос? То прошу до хати.

Се було перше наше знайомство з д-ром Косом, а потім ми з ним зійшли ся близше і зустрічали ся часто.

На моїх товаришів др. Кос з першого разу зробив дуже неприємне враженє тим, що відразу почав лаяти Росію яко країну. То таки й справдї було неприємне. Можна було обурювати ся на уряд, бож усї ми, політичні засланцї, сидїли во таких невідповідних закутках як Наримський край за нашу боротьбу з урядом, але лаяти цїлу суспільність?... Суспільність, котра десятки лїт веде боротьбу зі своїм урядом... То була помилка і помилка не одного д-ра Коса, а многих Галичан, котрі зовсїм не знають громадського житя в Росії.

Виходило так, що Кос сидів у нас у хатї і нас же лаяв за те, що в нас уряд поганий; нїби то від нас залежало, нїби ми своїх урядників самі вибирали.

Говорити правду, менї й самому се не було приємним, але я гадав собі, що то говорить чоловік дуже роздратований, чоловік, котрого злапали нї за що, повезли етапом, страшним етапом через цїлий ряд тюрем... Хай, — думаю собі, — поживе чоловік, обдивить ся кругом, оговтаєть ся, тодї сам зрозуміє, хто йому ворог, а хто друг. В решті решт так і стало ся.

— Що то за чудна сторона, отся ваша Росія — говорив якось нам др. Кос. — У вас що урядник то драб, що більший урядник, то більший драб! Подивіть ся, наприклад, як вони зі мною поводили ся: в Томску ведуть мене з тюрми на поліцію. Я вже чоловік старий, маю хорі ноги, на спинї клунок річий, — утомив ся. Питаю ся поліцая-вартівника, чи далеко на поліцію, — можеб фіякра взяти, а він відповідає:

— Нє мєрял (не мірив)!

— Що то за брусоватість така? Хто йому дав право так поводити ся зі мною? Питаю ся його, котра година, — бо мій годинник відібрали в тюрмі, а він каже:

— Половина вчорашної!

— То то у вас так поводять ся з людьми, котрі нїяких злочинів не зробили?!

Все те дуже хвилювало д-ра Коса, але ми до сього вже призвичаєні; ми навіть не булиб здивовані, як би Коса і побили на етапі, бо там він не був д-ром Косом, адвокатом, громадським діячем. На етапі він був просто арештантом, а наші тюремники і вартівники поводять ся з арештантами не дуже ввічливо, а часто й густо буває, що бють.

По короткім часї перебуваня на засланю др. Кос дістав дозвіл перебрати ся з села Нестерова у велике село Парабельске, близше до Нариму, де вже мешкало кілька Галичан.

Само собою розуміє ть ся, Кос почував себе на засланю погано, але богато лучше нїж другі його товариші по нещастю. Урядової пенсії др. Кос, яко засланий, побирав тільки 7 рублів 70 копійок на місяць, але його підтримував грошево його брат др. Іван Кос, лікар, що був полонений при битвах під Люблином і дістав ся до міста Кургану, ґубернії тобольської. Яко полонений і лїкар, др. Іван Кос побирав добру пенсію від російського уряду і підтримував брата так, що з сього боку А. Кос був забезпечений. Дотого-ж він мав і дуже добру вдачу: нїколи не журив ся і не вдавав ся в тугу. Без помилки скажу, що сей старенький дїдусь був найвеселїйшим чоловіком серед засланців і часто нарікав на російський уряд за те, що заборонив горівку в Росії, бо випити Кос — як він сам призначав ся — любить.

Село Парабельске лежить в дуже краснім місци, на високім березї великої сибірської ріки Оби, в густім сосновім лїсї. Чи лїтом чи зимою, др. Кос вставав зі сну о 5-тій годинї рано, пив чорну каву, котру сам собі варив, і йшов у лїс на прохід. О 10-тій годинї снїдав і до обіду, до години першої, ішов на бесїди до товаришів. По обідї сїдав до читаня ґазет (він передплачував собі дві петербурські ґазети), а о годинї 5-тій пополудни сїдав грати в віста. То була його пристрасть. За вістом він міг просиджувати цїлі ночи, дотого-ж і партнери у нього були завзяті: др. Ебнер з Буковини, др. Гілєртер зі Станиславова, сьвященик о. Л. Савицький та инші.

Останний раз я бачив д-ра Коса 10. марта сього року. Вивезли мене з Нариму пізненьким вечером 9. марта. Їхати на Томск треба було через село Парабельске, тож я там і заночував, а на ранок забіг до д-ра Коса попрощати ся. Сього разу я вперше побачив його сумним.

— Щасливий ви, — сказав др. Кос — їдете за границю, а я мушу тут сидїти і мабуть довго ще...

Сумно на душі було і в мене. Щасливий... каже Кос. Я з дорогої душі віддав би йому се щастє, а сам волів би лишити ся в Росії, в ріднім Києві, але... Що-ж зробиш?...

Ми попрощали ся. Чи доведеть ся ще коли здибати ся з сим хорошим, щирим чоловіком?

Др. Андрій Кос був заарештований військовими властями в Калуші на початку марта 1915 р. Арештували його на улиці, коли він ійшов на прохід, і нїби за те, що він не був льояльним до російських властий. З Калуша його перевезли в місто Винницю на Поділю, де він кілька неділь мешкав у готелю зовсїм вільно, але під доглядом поліції; потім його перевезли до Києва і за кілька днїв вивезли вже етапом на Сибір.

Перебуваючи в засланю, др. Кос не подавав жадних просьб о увільненє з засланя.

Від Федерації Українців у Зл. Державах, 611 Broadway, New York, N. Y.

ДО ЗАГАЛУ УКРАЇНЦІВ У ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ.

На засїданю дня 8. вересня с. р. рішив Екзекутивний Комітет Федерації Українців перебрати для Федерації

American Ukrainian Exchange
в Ню Йорку.

Рішаючи так, ми послухали ради Загального Комітету Федерації, вибраних представників американських Українців, ми пійшли за рішенєм першого Українського Сойму і ми пійшли за **голосом українського загалу в Америці, котрий здавна домагав ся, щоби Ексчендж був**

народною інституцією,

під контролею загалу і на користь загалу.

Многі тисячі долярів висилають Українці з усіх кінців Америки до старого краю і сотки тисяч будуть висилати по війнї. Десятки тисяч українських іміґрантів будуть вертати ся по війнї до краю і будуть потребувати інформацій, поради і помочи.

Підприємства, котрі занимали ся доси висилкою листів і гроший, помагали іміґрантам і вертаючим у зносинах зі старим краєм; всї ті підприємства були і є доси в приватних руках. Таких приватних бізнесових підприємств, удержуваних нашими людьми, є сотки.

Не треба богато доказувати потреби **народної інституції**, котра вела би тусаму дїяльність не для приватного зиску, а

для користи загалу,

котра стояла би під контролею народної орґанїзації і через те давала би українським еміґрантам у всїх справах повну поруку і певність.

Не треба богато говорити, що яко народна інституція Ексчендж може з часом дати почин до загальної економічної орґанїзації Українців в Америці і вирости на так конче потрібну українську економічно-фінансову інституцію в Злучених Державах.

З тих причин і йдучи за голосом загалу, Екзекутивний Комітет Федерації Українців зробив з теперішними властителями Ексчендзку умову, на підставі котрої **Федерація Українців може перебрати Ексчендж за цїну**

двох тисяч долярів.

Ті дві тисячі долярів мають бути заплачені **до двох місяців.** Тодї Ексчендж перейде на власність Федерації.

Тих двох тисяч долярів Федерація Українців не має.

На ту цїль не можуть бути ужиті фонди, котрі Федерація Українців доси збирала. Ті фонди мусять пійти на такі цїли, на які їх збирало ся і на які їх призначили жертводавцї.

Федерація Українців яко орґанїзація небізнесова не може також обтяжувати своїх фондів позичкою на купно Ексчендзку.

Федерація Українців може перенята Ексчендж тільки тодї, коли їй хтось жетвує дві тисячі долярів власне на ту цїль.

Нема поміж нами таких богачів, котрі схотїли би дати таку жертву.

Ті дві тисячі долярів може жертвувати тільки загал Українців у Злучених Державах.

Загал Українців домагав ся, щоби Ексчендж був не приватною, але народною інституцією. **Своє домаганє американські Українці повинні тепер**

підперти дїлом,

даючи Федерації Українців можність перебрати Ексчендж, **купуючи для неї 80 уділів (шерів) по $25.**

Тому звертаємо ся з зазивом до

всїх Українців в Америці,

хто тільки може, щоби жертвували на купно Ексчендзку по $25, чи самі поодиноко чи спільними силами, уряджуючи в своїх місцевостях окремі збірки на ту цїль.

Звертаємо ся також

до українських товариств і орґанїзацій,

щоби на своїх найблизших мітінґах ухвалювали жертвувати на ту цїль $25 і як найскорше їх присилали.

Жертводавцї будуть могли відобрати свої датки назад, як тільки по війнї рух так збільшить ся, що Ексчендж буде удержувати ся з власного капіталу.

Тим більше ми певні, що **знайдеть ся 80 жертводавців, поодиноких людий чи орґанїзацій, котрі жертвують Федерації Українців по $25 на купно Ексчендзку.**

Не сумнїваємо ся, що український загал зрозуміє свій інтерес: коли тепер не повстане своя народна інституція, то не дві тисячі, але двайцять разів більше будуть Українці кождого року платити чужим бізнесменам.

Тільки просимо памятати, що цїла сума мусить бути заплачена до двох місяців і просимо як найскорше присилати жертви на адресу: **Ukrainian Federation of U. S. A., 611 Broadway, New York, N. Y.**, зазначуючи, що гроші призначені на купно Ексчендзку.

За Федерацію Українців у Злучених Державах:

Др. Вол. Сїменович, голова,
Мир. Січинський, секретар.

СЕРБСЬКІ ЖОВНІРИ СТАЛИ НАЄМНИКАМИ АНҐЛІЇ І ФРАНЦІЇ.

Рим, в серпни. — Команду над сербськими військами обняли тепер анґлїйські і французькі офіцири. Се стало ся не так з причини недостачі сербських офіцирів, як радше тому, що сербські офіцири є сильно здеморалїзовані.

Один Американець, який звидів боєву лінію в північній Греції, подає отсї замітки на підставі розмови з вишими офіцирами анґлїйського і французького штабу в Солуни:

Місто Солунь становить головну і дуже сильну підставу до воєнних операцій зі сторони союзників проти Болгарії. Їх війска є знамениті і се докажуть вони у боротьбі з Болгарами. Перше місце між військами союзників займають французькі альпейські стрільцї. Щодо болгарської армії, то вона находить ся також в добрім станї, але богато болгарських офіцирів дало ся грішми і дарунками намовити до дезерції. На боєвім фронтї коло Солуня турецьких війск покищо нема.

Сербське правительство позістане на острові Корфу (належить до Греції) так довго, доки союзним війскам не вдасть ся здобути бодай одного сербського міста. В лютім і мартї остров Корфу був дуже оживлений. На нїм перебувало около 170.000 чужинців, між ними 120.000 сербських жовнірів, богато жовнірів союзних держав і сербського цивільного населеня, яке втїкло перед неприятелем. Нинї Корфу майже вилюднений. Війска союзників відійшли до Солуня; остало лише трохи французьких жовнірів, конечних для військового заряду острова, який уважають за частину Франції. На острові находить ся також мала залога грецьких війск.

Поверх 100.000 сербських жовнірів перевезено до Солуня. Я дуже сумнїваю ся, чи сербська армія може становити якийсь важнїйший чинник в будучих операціях воєнних. Пять років війни звели сербську армію на нїщо. Богато сербських жовнірів, а передівсїм офіцири, зневірили ся в побіду своїх союзників і мають переконанє, що Німеччина виграє. На острові Корфу полишено 15.000 Сербів, а між ними 3.000 офіцирів. Їх не вислано до Солуня, бо після гадки анґлїйських та французьких командантів їх мораль є замало сильна. Богато Сербів утїкло з боєвого фронту в глиб Греції. Часто можна побачити, що сербський полковник підлягає команді анґлїйського або французького капітана.

Коротко кажучи, сербські війска зійшли на армію наємників. Анґлїйцї і Французи дають їм платню і старають ся вщіпити в них надію на відзисканє Сербії, але се справа дуже тяжка. В дійсности годї ганьбити Сербів за брак ентузіязму. Серби заховують ся під моральним зглядом добре. Підчас побуту Сербів на острові Корфу не було між ними пиятики анї заворушень. Щодо стану здоровля між сербськими жовнірами, то він значно поправив ся, головно завдяки помочи американського Червоного Хреста. Також і в сербськім краю, який находить ся в руках Австрійців, американські лїкарі дали велику поміч сербському населеню.

З КАНАДІЙСЬКОГО ПЕКЛА.

Від одного з наших читачів, якого сими днями канадійські власти випустили з воєнного полону, дістаємо з просьбою о поміщенє ось-таке письмо:

Хвальна Редакціє!

Я можу досить писати про наші гаразди, яких ми в полонї зазнали. Морили нас голодом всїх до одного. Одного місяця діставали ми три днї в тижни лише хлїб і воду, а прочі чотири днї переживали оттак, аби не згинути. Се була кара за те, що бранцї копали тунель, аби ним можна утїчи. Ми викопали були тунель довгий на 150 стіп. Копали $1\frac{1}{2}$ місяця. Ним втїкло лише 6 вязнів. Але тунель був зле вибитий, бо небавом завалив ся і не було часу утїчи.

Знущали ся над нами; кували нам руки і підтягали в гору так високо, що ногами не можна було дістати землї. Казали нам робити і ми робили цїлими днями, а хто не хотїв, того замикали до темної тюрми і давали йому „шпанґи". Кромі того двох людий покалїчили баґнетами.

На хорих там не звертають уваги і не вірять, що хтось може бути справдї хорий. Я сам був перестудив ся і дістав запаленє легких. Я скаржив ся старшинї, але не вірили... Аж коли по чотирох місяцях я почав кашляти і плювати кровю, тодї лїкар лише трохи повірив і записав менї якийсь лїк, котрий менї нїчого не поміг. Оттак вони уміють лїчити.

Убрань по маґазинах повно, а люди ходять обдерті і сьвітять голим тїлом.

Коли треба було йти на жнива, то казали нам, що ми не є нїякі вороги; вони позамикали нас лише тому, „щоби війско нас не побило"... і друге, „щоби дати нам житє, бо ми не мали з чого жити"... А то були такі, що мали при собі по кількасот долярів. Ті гроші в них забрали і коли їх тепер випустили, то сказали, що гроші віддадуть аж по війнї. Випустили нас в тихсамих лахах, в котрих нас замкнули. Я сам вийшов з тюрми, наче який жебрак...

Колись напишу більше.

Оставайте в гараздї,

Антін Дзубей.

З ФЕДЕРАЦІЇ УКРАЇНЦІВ У ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ.

5. Засїданє Екзекутивного Комітету.

Дня 8. вересня 1916, офіс Федерації Українців.

Присутні: Байдюк, Савка, Січинський, Цеглинський, Ядловський.

1. Прочитано і принято до відома протокол попередного засїданя.

2. Прочитано письмо секретаря Української Народної Громади в Ню Йорку, п. Петра Задорецького, в справі жалоби Української Народної Громади на редакцію „Народної Волї" за дописи і статї про Народний Дім в Ню Йорку.

На внесенє А. Савки ухвалено відповісти Українській Народній Громадї слїдуюче:

„В письмі Української Народної Громади нема відповіди на бажанє висказане Екзекутивним Комітетом Федерації Українців, а іменно Українська Народна Громада не наводить закидів „Народної Волї", котрими чуєть ся покривджена, анї не подає фактів, опрокидуючих ті закиди, лише загально перечить і називає їх безпідставними. Тому Екзекутивний Комітет на підставі того письма не може рішити жалоби Української Народної Громади. Щоби справу полагодити, Екзекутивний Комітет Федерації Українців пропонує, аби Українська Народна Громада застосувала ся до його першого письма і відповідно внесла свою жалобу, або щоби скликала свої збори і на тих зборах порозуміла ся з Федерацією Українців, як перевести справу".

3. Прочитано лист редактора „Свободи", п. Осипа Стеткевича, до голови Федерації Українців д-ра В. Сїменовича, в котрім закидаєть ся протоколови засїданя Загального Комітету пропуски, перекрученя і тенденційність на некористь відпоручників Українського Народного Союза і редакції „Свободи".

На внесенє М. Січинського рішено звернути ся до редакції „Свободи", щоби навела тенденційні уступи протоколу і подала, що в нїм пропущено і перекручено.

4. Обговорено справу „Ексчендзку" і условя передачі, предложені властителями „Ексчендзку" Федерації Українців.

На внесенє М. Січинського і М. Байдюка ухвалено:

1) Перебрати для Федерації Українців „Амерікен-Юкрайнїен Ексчендж" в Ню Йорку на підставі умови, предложеної властителями „Ексчендзку" за цїну $2.000, виплатити на разі $500, а решту до двох місяців.

2) Вложити на членів Загального Комітету обовязок, щоби кождий зложив на ту цїль $25, котрі буде могти відобрати собі в часї, коли „Ексчендж" буде удержувати ся з залізного капіталу.

3) Звернути ся з такимсамим зазивом до українського загалу і українських товариств, аби на своїх мітінґах ухвалювали жертви на ту цїль.

Рішено виплатити $500 яко першу рату дня 15. вересня б. р.

Екзекутивний Комітет Федерації Українців.

АМЕРИКАНСЬКІ ВІСТИ.

Посмертна згадка.

Петро Мотало, предсідатель братства св. Стефана, 221. відділу У. Н. Союза в Шікаґо, бувший головний урядник У. Н. Союза, помер на затроєнє крови 11. вересня б. р. Затроєнє спричинила підвязка від скарпитки, яка легко зранила йому ліву ногу. Небіщик походив з Голубічка великого, пов. Терпопіль (Галичина). — В. Й. П.

Школи в Ню Йорку отвирають ся 25. вересня.

Публичні школи в Ню Йорку будуть отворені 25. с. м. Предсідатель шкільної ради заявив, що діти, котрі є тепер поза Ню Йорком, мусять виказати ся лікарським сьвідоцтвом. В сьвідоцтві мусить бути сказане, що дитина була через 2 тижні під лікарським наглядом і не мае ніяких проявів паралїжу.

Анґлїя забирає гроші з американських почтових посилок.

„Моя кореспонденція є переповнена листами, які вказують на ріжні перешкоди, спричинені інтересам американських горожан зі сторони Анґлії. Анґлія забирає з американських почтових посилок не лише листи, але й векслї, важні папери, гроші і взагалі всьо, що їй впаде під руки. Зі всіх даних показуєть ся, що Злучені Держави мають нині меньше духа ніж Швеція: а ми все любимо чванити ся, що творимо одну з найбільших націй на земли". — Так сказав сенатор Чемберлін з Ореґон.

Страйк в Пітсфілд, Масс.

В суботу (2. вересня) в зелізній фабриці в Пітсфілд, Масс., вибух страйк. На страйк вийшло 3.800 юнїйних робітників, які домагають ся 8-годинного дня праці, 10% підвишки і признаня компанією робітничої юнії. На першій конференції юнїйних делєгатів з компанією ся послїдна нічого не приобіцяла, думаючи, що робітники повернуть до роботи. Страйкери вхопили ся однак иншого оружа. Користаючи з малого числа полісменів, вони напали на страйколомів і звели з ними кроваву бійку. Наслїдком сього богато страйколомів поранено, а поліції ледви вдало ся вратувати одного від смерти. Число страйкуючих з кождим днем зростає. До міста спроваджено 52 стейтових полісменів. 20 страйкерів заарештовано і з ними буде розправа в пятницю (15. с. м.).

Тасама компанія має свою фабрику в Скенектеди, Н. Й., в якій працює 18.000 робітників. Вони заявили, що вийдуть на страйк, коли лише компанія не узгляднить домагань пітсфілдських робітників. — Я чую обовязок подати сю вістку до загальної відомости всіх Українців, котрі інтересують ся положенєм робітників в Пітсфілд. Як страйк скінчить ся, я напишу про се в „Свободі". — Т. Спасик.

Страйк в Нюарку, Н. Дж.

Робітники від чищеня вікон в місті Нюарк, Н. Дж., вийшли на страйк, домагаючи ся 8-годинного дня праці і 18 долярів тижневої платні. Всіх робітників з Ню Йорку і околиці остерігаєть ся, щоби не йшли яко страйколоми до роботи там, де небезпечно. — За Комітет юнії робітників чищеня вікон: О. Мандрик. предс.; В. Борак, рек. секр.

Чи буде страйк в Олбани і Трой, Н. Й.?

Трамваєві робітники в Олбани і Трой, Н. Й., задумали вийти на страйк. Причиною страйку є новий статут, в котрім нема нічого сказано про малі проступки, але кару приміняєть ся загально. Представники юнії вїхали до Ню Йорку, щоби відбути конференцію з властителями трамваїв.

Страйк в нюйорських паперовнях покінчений.

Страйк в нюйорських паперовнях, в котрих страйкувало 7.000 дівчат, вже покінчений. По пятьох місяцях завзятої боротьби страйкуючих властителї паперових фабрик признали робітникам 50 годин тижневої праці і 15% підвишки.

Перебрав ся за іміґраційного інспектора і зрабував 7 пасажирів.

Бофаловська поліція пошукує за чоловіком, який зрабував 7 пасажирів. Коли зелізничний інспектор переходив з одного воза до другого, за ним ішов якийсь мущина з закипівшими кровію очима, з поважною міною і дивив ся пасажирам в очи. Нараз став перед одною женщиною і спитав: „Кілько маєте гроший?" Женщина відповіла, що вона є Американкою і мешкає в Ню Йорку та показала йому пулярес, в котрім було 175 долярів. Мущина, беручи 110 долярів, сказав: „Я беру се яко депозит", — і написав їй поквітованє: „Юнайтед Стейтс Костомс енд Іміґрейшен, Блек Рок Стейшен, Бофало". Відійшовши від женщини, він приступив до мущини, від якого взяв 38 долярів, а 12 оставив. Відтак підійшов до 5-тьох инших пасажирів, забираючи від них грошеві квоти. На слїдуючій стації висів з поїзду і спокійно пішов своєю дорогою.

Експльозія в олифантській порохівни.

Фабрика пороху в Олифант, Па., вилетіла у воздух, при чім згинуло 3 особи. Кромі сих жертв експльозія вирядила фабриці шкоди на суму 40.000 долярів. Також 20 осіб віднесли рани внаслїдок експльозії.

Два добрі стрільцї.

Дж. Робертсон, шериф повіту Керол в стейті Кентоки, прийшов до дому Л. Райса в місті Сендерс, аби його заарештувати. Райс сидів коло дому і коли його ворог, шериф Робертсон, зближав ся до нього, він витягнув револьвер і зміряв до шерифа. Побачивши се, шериф витягнув також револьвер. Оба противники рівночасно стрілили до себе і оба разом упали трупами.

Умер з причини тїсного ковнїрця.

Вінсент Тройо прийшов до одної голярні в Джерзи Сити і побачив там розпростертого на підлозі властителя сеї голярні, Луїса Бруфора. Переконавши ся, що Бруфор не дає ніякого знаку житя, Тройо прикликав сейчас лїкаря, а сей ствердив смерть Бруфора через удушенє. Бруфор дістав був іменно епілептичний напад (падачку), а що з причини тісного ковнїрця його мускули на шиї не мали змоги відповідно розширити ся, то він через те удусив ся.

Непожадана „штука".

Нюйорські кінотеатри забажали представити штуку „Чи кожда дївчина є вже охоронена?" Вони заявили, що цілию їх є: „щоби публика пізнала, як огидно поступають торговельники „живим товаром" і який се сором для тих дівчат, що пускають ся на такий заробок". Показало ся однак, що сею „штукою" ще більше поширють ся неморальність. Власти були приневолені заборонити дальшу продукцію сего фільму, бо цїлию його не є представити огидність торговельників „живим товаром", але звичайний інтерес, на якім спекулянти хотїли зробити маєток.

Найбільший транспорт сталї.

Найбільший транспорт сталї з Америки до Европи відійшов минувшого вівтірка кораблем „Бервіндейл". Вага сталї виносить 200.000 тон і є призначена для Анґлії і її союзників. Замовлена сталь походить з фабрики „Бетлегем Стіл Ко." Про корабель „Бервіндейл" знають німецкі підводні лодки, котрі увихають ся біля берегів Анґлії.

НОВИНКИ.

Знущають ся над тїлом Кейзмента.

Часопись „Гамбурґер Фремденблят" доносить з достовірних жерел вістку, що труна покійного ірляндського героя Кейзмента поховано на тюремнім цвинтари, біля гробів найбільших злочинців і розбійників. Родина просила о видачу його тїла і дістала дозвіл вивезти його до Ірляндії. Але коли лише домовина з тїлом покійного була на кораблі, правительственні круги відкликали дозвіл, кажучи, що тїло Кейзмента може бути перевезене до Ірляндії лише в рік по укінченю війни.

Арешти цивільних в Анґлїї.

В понедїлок, 11. вересня б. р., на зелізничній стації в Мерилейбон (Анґлія) поліція задержала всіх пасажирів мущин. Кождий мусїв виказати ся документами, що він є увільнений від військової служби. Хто сього не доказав, того сейчас арештовано і відслано до міської вязниці. Таке поведенє державних властий обурило населенє, а кілька поважнїйших часописий заговорили на сю тему, пятнуючи анґлїйське правительство.

Не змірявши броду, не лїзь у воду.

Анґлїйці мають замало гумору з війни, тому забажали повеселити ся в инший спосіб. До лондонської газети „Нюспейпер Ров" надіслав хтось фотоґрафію чоловіка, котрому закинено злочин затоплення корабля „Люзитанія". Фотоґрафію сю згадана часопись умістила дня 29. серпня б. р. і вдолинї під фотоґрафією умістила підпис: „Капітан Макс Валєнтінер, морський розбійник, що затопив корабель „Люзитанію". Ніякого розбійника вигляд не є так влучний, як сей. Нині Німеччина величає його, як героя. Капітан Макс Валєнтінер, син декана з Сондербурґу, є гунським розбишакою, бо затопив корабель „Люзитанію". З його вигляду показуєть ся, що він є здібним до таких вчинків".

Виказало ся, що поміщена фотоґрафія не є фотоґрафією загадочного Макса Валєнтінера, але американського міліонера Корнелія Вандербільта. Сей послїдний дуже тепер обурив ся і вніс до суду скаргу проти дотичної лондонської газети.

Церкви в Німеччинї записують свої маєтки на воєнну пожичку.

Архиєпископ познанський видав розпорядженє, силою якого всї церкви тої провінції (Познань) мають записати свої грошеві суми на 5-ту воєнну пожичку для Німеччини.

Німецький наслїдник престола записав свою асекурацію в сумі 20 міліонів марок на воєнну пожичку.

Німцї забрали 150 міліонів долярів з бельгійського банку.

Часопись „Бельґіш Даґблят" доносить, що німецкі власти сконфіскували 150 міліонів долярів, які були ульоковані в бельгійськім національним банку. Власти заявили, що конфіската наступила з воєнних мотивів. Гроші не є цїлком сконфісковані, але забрані яко пожичка, за що Німеччина буде платити 5%, а цїлу суму (150 міліонів з процентом) зверне аж за 2 роки по укінченю війни.

Оборонець Парижа осліп.

Французький ґенерал Монаври, з початком війни командант 3-тої французької армії, а відтак воєнний ґубернатор Парижа і його оборонець, в послїдних днях стратив зір від ран, які одержав від німецької кулї підчас перебуваня в окопах над рікою Ен. Тепер жиє він разом зі своїм сином, військовим капітаном, який у війні стратив ногу.

Російські магомедани бунтують ся.

Російська часопись „Туркестанскій Голосъ" доносить, що в Ташкенті, найбільше промисловім місті центральної Азії, прийшло до заворушень між тамошніми магомеданами (Сартами). Причиною сих заворушень був царський указ з 24. серпня, який примушував магомедан працювати для воєнних потреб. Коли сей указ оповіщено, два дні пізнїйше улиці Ташкенту заметушили ся. Магомедани кинули ся на поліцію, однак заворушенє вдало ся здусити. Приарештовано 25 ворохобників. 5 з них засуджено на шибеницю, 10 на 20 лїт тяжкої вязниці, 5 на 3 роки тяжкої вязниці, а прочих 5 покарано кількамісячним арештом.

Жорстока „бариня".

В 210. числї петроградської часописи „Рѣчь" є описана одна судова розправа проти Л. П. Ернїцової, жінки підполковника, котрий є воєнним начальником вельського повіту. Її обжалувано о побитє деньщика (офіцирський слуга) Павла Буличева. Коли побитого привезено до місцевого шпиталю, він заледви міг вдержати ся на ногах. По цїлім тїлі були синяки і рани від побитя. Сьвідки оповідали, що жінка полковника казала Буличеву кухарити, а коли яка страва їй не смакувала, вона побивала його немилосерно. З початку била його рукою, а відтак уживала бука. Зимою, коли був сильний мороз вона виганяла його босого на улицю. Такі знущаня тягнули ся довший час, аж доки не донесено про се до судових властий.

В суді жінка підполковника оправдувала ся, що Буличев був злодій і лїнюх, а вона, держачи його у себе, хотіла вратувати його від воєнного суду. Однак всї сьвідки зізнали згідно, що Буличев був і є чоловіком чесним, скромним і трудолюбивим.

Нині Буличев є калїкою, а причина ся до сього нещастя „бариня" (пані) Ернїцова, жінка підполковника. Буличев має вибите одно око і переломаний ніс.

За таку провину вологодський окружний суд засудив панію Ернїцову на 1 рік арешту з утратою всіх особливих прав. Але вона внесла рекурс до сенату, а сенат сей рекурс відкинув.

Данець хоче переїхати Атлянтійський океан.

Поручник Польнер, молодий данський військовий летун, має намір перелетіти літаком Атлянтійський океан. Машину літака мають силу 350 коний. Свою подорож задумує відбути з Фарійських островів на остров Нюфондленд (біля східних берегів Канади). Він каже, що ся дорога забере йому 30 годин часу. З Нюфондленд виїде до Ню Йорку. Цїла дорога з Фарійських островів до Ню Йорку забере 48 годин.

Українці! СКЛАДАЙТЕ ЖЕРТВИ НА ЖИВИЙ ПАМЯТНИК ІВАНОВИ ФРАНКОВИ, НА ПІДДЕРЖАНЄ НАРОДНИХ ДІЯЧІВ, :-: на :-: ФОНД ІМЕНИ ІВАНА ФРАНКА.

ЖЕРТВИ ВИСИЛАТИ НА АДРЕСУ:
„SVOBODA".
83 Grand St., Jersey City, N. J.

ВИКАЗ ДАЛЬШИХ ЖЕРТВ:

26. Кромптон, Р. Ай. на хрестинах у п. Стефана Панаса зложили жертву на руки п. М. Саміла і М. Дутка слідуючі добродії: П. Гудима 50 цнт.; С. Панас, М. Дутка, Т. Загодник, Д. Лободяк, П. Ганчарик, А. Кондрат, О. Шалейко і М. Саміла по 25 цнт.; А. Семчук і В. Проців по 20 цнт.; П. Гнойовий, І. Палій, В. Сподарик і М. Мартинів по 10 цнт.; Д. Демчук 5 цнт. — Разом (гроші надіслав п. Д. Лободяк) $3.35

27. Гемтрамк, Міш. На весільній забаві у п. Андрея Радзіка, яка відбулась дня 29. липня 1916 р. в домі п. Анд. Ониська при тоасті внесенім п. Вас. Седляром на адресу новоженців, згадано і про нашого батька української літератури, просьвітителя і неустрашимого борця за ідеї свободи, Івана Франка. Завдяки п. Радзікови, котрий заявив, щоби для него не складати весільної жертви, а радше призначити її на фонд ім. Івана Франка, приоутні гості зложили на руки п. Ів. Ониська $18.50. — Нехай отсе послужить за примір для всіх нас. — В. Седляр.

Імена жертводавців: А. Рудзік $5.00; М. Войтович і Г. Марущак по $2.00; В. Седляр, С. Гап, В. Огродніk, І. Клиш, С. Клиш, І. Пастушенко, Б. Онисько, А. Онисько і М. Онисько по $1.00; Марія Онисько 50 цнт. — Разом $18.50

РАЗОМ $21.85

Оголошено в ч. 105 „Свободи" $228.60

ЗАГАЛЬНА СУМА $250.45

НАРОДНІ ВІЧА В МІСЯЦИ ВЕРЕСНЮ,

на котрих будуть промовляти референти Федерації Українців в Злучених Державах.

В недїлю, дня 17. вересня
БОСТОН, МАСС.
в Пейн Меморіал Гол, 9 Апелтон улиця о год. 2-ій пополудни.
Реф. М. Січинський.

В недїлю, дня 24. вересня.
НЮ БРІТЕЙН, КОНН.
в галї Української Спілки, 284 Норт Ервін Плейс о год. 2-ій пополудни.
Реф. М. Січинський.

Українська Громадо! Братя і сестри!
Щоб почути про долю й недолю нашого народа в старім краю,
щоб помогти братям за морем в той тяжкий час,
щоб станути разом з ними в змаганю за кращу долю українського народа, за українську справу,
щоб просьвічатись і осьвідомлятись, як жити і що робити нам тут на американській земли,

ПРИХОДІТЬ ВСІ! КЛИЧТЕ ВСІХ!

Екзекутивний комітет Федерації Українців.

Ян Неруда.

ДИТИНА.

Щобя я була, як у морі перла,
Задля котрої молод-нурець гине,
Щобя я була, як на небі зоря,
Що то до неї думка хлопця лине,
Щобя я була...

— Маріца, не співай так голосно! Що скаже пан!

Маріца глянула на мене зпід ока, обернула ся як веретено, аж її коротка спідничка вітром звіяла ся і пійшла поза лаву.

— Той пан не слухає, — сказала, приґортаючи ся до матери. — Чи можу я співати?

— Ні, инші також не співають.

Маріца обійшла знова лаву і сперла ся на поруче, відки посилала свою пісню на сіяючі филї Дунаю, але нараз споважніла і приступивши до матери, спитала з дитячою важностию на лици:

— Скажи! Правда, я нині найгарнїйша зі всіх.

— Глупа ти, Маріца! Бав ся радше з Пентелькою і покинь се говоренє!

Маріца сидить на покладі поруч своєї шестилїтної сестрички, Пентельки, і бавить ся її лялькою так поважно, як правдива дитина, котра зі своїми забавками видумує найживійші ігри.

А прецінь Маріца може мати яких чотирнайцять лїт, о скільки нас її південне походженє не милить.

Є вона саме в тій стадії розвитку, коли нас жінка починає цікавити. Дивне зіставленє принад у віці Маріци! Її темне око манить до себе своєю незвичайною красою, хоч вповиває його ще якась дитяча мрійність.

Її тіло зробило ся гнучким, стан просить ся обіймів, але хід її ще колихливий, легко в стрибанє переходить. Лице має в собі мягкість чогось невизначеного, а прецінь є вже у нїм якийсь свій власний характер. Не знаєть ся, чи закривати отсе чоло, чи гладити, чи з тими коралевими устами тільки жартувати, чи цілувати їх горячо; одно лиш знаєть ся, а саме, що такі явища се велика небезпека, бо вони безпосередно визивають нас до любови, до поетичної, цвитучої, горячої любови, в котрій тратить ся голову і в нападі пристрасти робить ся щораз то нові дурниці.

Маріца — ах вона ще йно дитина! Порівную її з її молодою, тільки, як се звичайно на полудни буває, скоро відцвитаючою мамою. Вона струнка мов пінія, — Маріца, мов буйна парість тої пінії. Обі в народних сербських одягах: вишиваний шовковий ґорсет, шовковий пояс і шовковий кафтан з ясним обшитєм. Волосє Маріци спливає довгими косами аж до колїн, у мами спадає воно лиш на рамена, прикрашене стяжкою з дукачами.

Наша „Діяна", корабель австрійського дунаєвого товариства, жваво працює, пливучи горі водою.

Сиджу на деревляній лавці, до котрої поруча припирає друга така лава, слухаю щебетаня Маріци і гляджу на береги. Ліворуч сербський беріг, скалистий, зеленим шуваром порослий; праворуч австрійський — плоский. Дунаєві островці під водою, дерева, мов на зеркалі ростуть. Ріка виступила з берегів, в далечині видно на-пів зруйновані села. На довгих язиках землї пасуть ся табуни коний без ніякого догляду. Часом виступає зпід води гранична комора, при долїшнім поручу колишеть ся човен, на веранді сторожить жовнїр, задивлений далеко, мов яструб. Звільна піднімають ся береги і зближають ся до себе, селяни орють зі своїми жінками, вівчарі стрижуть вівці, сади доспівають.

А Маріца не замикає уст.

Нараз Пентелька простягає свій палець і показуючи на ріку, каже: гляди!

— То зірки, правда? Сріблистий брокат. Але се инші зьвізди, як на небі, Пентелька! Слухай, я тобі розкажу про зьвізди. Була раз дївчинка, називала ся Пентелька і любила зірки. Хотіла йти до них. Одного вечера пощастило ся їй; була вже на Авалї, майже на небі. Було се чудо! Куди не гляне, всюди михтять зірки і тріпочуть, мов на крилах пташата. Зблудити Пентелька не могла, бо Аваля дуже високо і відтам на всї боки видно. Так ішла вона, а вважала, щоби не натоптати якої зірки і ніжки її тонули в синім небі, мов у филях. Тоді взяла Пентелька свій кошичок і почала зірки відривати. А як доторкнула ся зірки, то серце зачинало їй з трівоги бити і тому робила се уважно.

— І де вона поділа зьвізди? — питаєть ся Пентелька.

А Маріца повисла вже на шиї матери, котра даремно боронить ся перед нею і цілує її з дитинячою пристрастю:

— Дорога мамо, твоє чоло се зірка, а в очах твоїх повно, повно зір; яка ти ґарна, моя кохана мамо!

— Лиши, ти дике сотворінє! — диви ся, ми вже на місци.

Саме тоді звернула ся „Діяна" до каналу Панчови, де чекає малий місцевий пароxід. Вже стоять кораблї поруч себе, вже відчинені барієри, вже місток, підпертий з одного боку зелізним дручком, получив оба поклади.

Маріца скаче, танцюючи наперед нас.

— Маріца, уважай! — кличе мати, ведучи за руку Пентельку.

Маріца обертаєть ся — кілька мужеських голосів кричить, мати блїдне і камeніє, мов стовп.

Мітжим рибацька барка кидаєть ся межи оба кораблї, вода підносить Маріцу і вже її зловили, вже положили в човен.

Опускають ся сходи малого корабля, вносять Маріцу і всї ми переходимо на чужий поклад. Маріца бліда, мов віск, але вже прийшла до себе.

— Нещасна — дурна — нещасна! — говорить мати.

— Алеж — усьміхаєть ся сумно Маріца, — се нїщо не шкодить, моя дорога мамо — вечером я все таки найгарнїйша.

З чеської мови переклав Н.

РЕКОРДОВИЙ ЗВІТ У. Н. СОЮЗА

за місяць серпень 1916 р.

УВАГА,

котру кождий місцевий Урядник і член Українського Народного Союза повинен пильно прочитати і до неї стисло застосувати ся.

Члени, оголошені в рекордовім звіті за місяць серпень 1916 року як суспендовані або виключені за неплачене місячних вкладок чи з инших причин згідно зі статутом організації, коли хотять і на далі бути членами У. Н. Союза, мусять зголосити ся в протягу сего місяця (вересня) до своїх відділів і вписати ся наново, заплативши всі свої вкладки і залеглости до місцевої каси на руки відділових урядників. Як сего не зроблять до кінця вересня 1916, то в жовтню 1916 мусять виповнити нові аплікації (просьби о принятє), коли хотять бути членами У. Н. Союза, подібно, як кождий новий кандидат. Ті знов члени, котрі в місяцю серпню 1916 р. взяли переступні листи, а еще доси не зголосили ся до якогось иншого правно істнуючого відділу У. Н. Союза, мають се зробити в місяцю вересню 1916 р., бо на другий місяць т. є. в жовтню 1916 р. вичеркне ся їх з членів організації, а тоді вони можуть бути приняті до У. Н. Союза тільки на підставі нових аплікацій (просьб о принятє).

НОВОПРИСТУПИВШІ ВІДДІЛИ.

Товариство ім. Івана Франка в Тітусвіл, Па.

В. 72. Барай Йосиф, Кос Николай, Кінаш Іван, Копан Іван, Здерко Іван, Слоньовский Михайло, Андрейко Іван, Черник Теодор, Дияк Іван, Добровольський Григорій, Федик Антін, Яців Филип, Кравчишин Михайло, Олійовський Теодор, Пасічник Григорій, Пасічник Йосиф, Солтис Михайло, Слоньовский Григорій, Терешкович Григорій, Пацас Іван, Калінович Іван, Беню Дмитро, Мазур Михайло, Кута Андрій.

Братство св. Володимира в Гамілтон, Онт.

В. 74. Тарас Стефан, Королянчук Іван, Лаворек Василь, Пациковський Николай, Рудий Матій, Ґранка Микита, Гуменюк Пoаким, Калинюк Захарій, Козловський Дмитро, Кріль Володимир, Непюк Андрій, Рудий Теодор, Романишин Дмитро.

Товариство „Запорожська Січ" в Дітройт, Міш.

В. 75. Савран Семен, Щербатій Тимко, Горбаль Антін, Ярем Василь, Копій Яків, Копій Григорій, Мулик Григорій, Мельник Дмитро, Овоц Михайло, Собашка Дмитро, Згода Михайло, Волощак Василь, Годований Михайло.

НОВОПРИСТУПИВШІ ЧЛЕНИ.

В. 4. Пупчик Дмитро.
В. 5. Шевчук Роман с. Панька.
В. 7. Петрецький Петро.
В. 16. Гнилишин Дмитро, Роговський Кость.
В. 30. Фурґало Михайло.
В. 38. Стець Йосиф.
В. 42. Куйбіда Ілія, Кунцьо Михайло, Закутинський Филип.
В. 47. Михней Томко, Назаревич Марія, Рочняк Григорій, Бащак Іван.
В. 49. Макух Гавриїл, Волинець Яків, Яворівський Петро, Бойко Юрко, Карман Йосиф, Думанський Петро, Левкевич Іван, Приходa Юстин, Шутка Василь, Івасів Микита, Пучко Атаназій, Бендера Іван, Фукшанський Николай.
В. 51. Ярцік Іван, Неколішин Ілія.
В. 53. Шабатура Григорій, Шабатура Анна, Войтович Зофія.
В. 59. Парфа Іван, Олінський Яків.
В. 64. Луб Іван, Сворак Филип, Верхоляк Іван, Морoз Теодор, Телепчук Іван.
В. 67. Никифорук Стефан.
В. 73. Сиґур Максим, Чудаєвич Ілія.
В. 76. Лабанович Стефан, Риткі Павло.
В. 81. Кульчицький Яків.
В. 86. Лаврух Яцко.
В. 87. Мичо Васьо.
В. 104. Похупький Павло, Лахаєвський Михайло.
В. 105. Галайко Катерина, Федаш Катерина, Феснак Михайло.
В. 112. Стребицька Антонія.
В. 146. Стельмах Кароліна.
В. 149. Гуменюк Остап, Косць Николай.
В. 168. Бардаль Фтома.
В. 170. Лисий Андрій, Гірник Теодор.
В. 175. Мегес Андрій.
В. 179. Федчак Николай.
В. 200. Олійнюк Григорій.
В. 209. Гінда Теодор.
В. 220. Бубен Антін, Нурко Григорій, Дмитраш Дан.
В. 223. Сухиня Юлія.
В. 224. Рупека Василь.
В. 229. Притула Текля, Шінорецький Іван, Шінорецький Лукаш.
В. 235. Курах Михайло, Івасько Василь.
В. 239. Йордан Іван.
В. 245. Палажій Михайло.
В. 247. Цицик Николай.
В. 248. Литвинчин Йосиф.
В. 270. Іванік Корнило.
В. 273. Саранчак Іван.
В. 288. Мандзій Оліянка.
В. 300. Брезінський Іван, Гладьо Михайло, Антоняк Василь, Брезінська Анна, Павлот Марія.
В. 316. Лотоцький Стефан, Струтинський Павло, Скорода Дмитро, Гурянський Володимир, Трухан Гнат, Лапчак Михайло, Багрій Соцко.
В. 320. Леськів Василь.
В. 321. Дудич Сильвестер.
В. 324. Лепський Дмитро.
В. 330. Ціш Павло.
В. 336. Репужинський Василь, Гальчук Дмитро.
В. 338. Кудлик Михайло.
В. 342. Гамадик Катерина.
В. 360. Луґаш Григ., Павук Антін, Павук Михайло, Кіс Іван, Сітар Антін.
В. 363. Скробач Іван.
В. 367. Стрілець Ілія.
В. 380. Михнич Йосиф, Михнич Марія.
В. 381. Раковіцький Іван.
В. 385. Харчишин Лука.
В. 388. Кіс Андій, Попіль Николай, Совінський Іван, Ситчак Семен, Сивохоп Василь, Шишка Теодор, Білинський Антін, Слотило, Дольський Володимир, Дмитрик Семен, Дапів Іван, Кіндратів Семен, Кіндратів Лев, Матковський Антін.
В. 396. Телевяк Стефан, Бабяк Іван.

ЧЛЕНИ НАНОВО ПРИНЯТІ.

В. 1. Дяк Григорій, Ґіґович Йосифа, Ґлова Семен, Закавич Гнат, Мереца Николай.
В. 5. Коцан Іван.
В. 27. Ґраняк Петро.
В. 44. Глущак Федько, Горун Антін.
В. 47. Стець Василь.
В. 53. Запоточний Іван.
В. 67. Лесів Атанас.
В. 77. Кайшевський Станислав, Яремцьо Іван.
В. 87. Хорт Семен.
В. 104. Сорока Петро.
В. 117. Кароль Николай, Клюба Стефан.
В. 138. Явірницька Юлія.
В. 175. Ґерчак Семен, Палюк Григорій, Дячишин Гнат, Дячишин Анастазія, Прибишевський Іван.
В. 188. Шквір Андрій, Поточний Іван.
В. 217. Сверида Теодор, Юрків Амбровій, Стрілець Михайло.
В. 225. Поташ Стефан.
В. 258. Петрикевич Франко.
В. 259. Лутник Михайло.
В. 300. Павлат Петро.
В. 324. Лівицький Іван.
В. 326. Шимайський Антін.
В. 350. Пасіяк Андрій.
В. 360. Балочинський Петро.
В. 392. Кісілевич Йосиф.
В. 400. Пахолок Михайло.

ЧЛЕНИ ПРИНЯТІ З ПЕРЕСТУПНИМИ (КАРТАМИ) ЛИСТАМИ.

В. 1. Бедиарчик Павло, Фрідман Йосиф, Герцек Іван, Кропиляк Стефан, Пребула Павло, Сьвентек Франко.
В. 5. Олексюк Стефан, Ґонсьорський Михайло, Солдат Михайло.
В. 49. Самбірський Іван.
В. 53. Варунок Григорій.
В. 59. Баглай Матвій.
В. 60. Бурий Евстахій, Пук Григорій, Стасишин Йос.
В. 74. Шеремета Стефан, Соломонюк Лука.
В. 96. Бучак Александер.
В. 113. Клим Антін.
В. 133. Мельничук Василь, Фурта Агафія, Фурта Ілько, Кожух Василь, Ткач Іван.
В. 146. Базилевич Іван, Пашкевич Стефан, Пашкевич Петро, Пашкевич Іван.
В. 165. Макарий Антін.
В. 192. Ходак Іван.
В. 217. Тичківський Петро.
В. 223. Сухиня Григорій.
В. 282. Гривнак Семко.
В. 308. Блакіта Стефан, Рибант Іван.
В. 365. Кувальський Блажей.

ЧЛЕНИ СУСПЕНДОВАНІ АБО ВИКЛЮЧЕНІ ЗА НЕ ПЛАЧЕНЄ МІСЯЧНИХ ВКЛАДОК.

В. 1. Копистянський Іван, Корбич Роман, Масцюх Ігнат.
В. 3. Ґерелюк Іван, Шубяк Іван, Наповацець Стеф.
В. 5. Гнатишин Іван.
В. 7. Хвалик Тома, Хомик Семен.
В. 15. Заєкоцний Антін, Зілінський Петро, Шіхак Іван, Окапец Матей, Козак Семен.
В. 20. Мельник Анастазія, Гавліцька Анна.
В. 21. Маливяцький Андрій, Циклинський Іван, Пузир Іван.
В. 24. Яросінський Іван, Піга Йосиф, Стренковський Леон, Тайч Іван.
В. 26. Маґуц Николай, Максимчак Лесько, Мацькевич Василь.
В. 27. Гарматюк Антін.
В. 43. Зозуля Стефан.
В. 44. Фанок Антін.
В. 47. Герман Йосиф, Кіч Іван, Павцьо Онуфер.
В. 49. Погорівка Григорій.
В. 54. Шкільний Николай.
В. 55. Лисно Павло, Старик Стефан, Верцішевський Стефан.
В. 58. Антонів Василь.
В. 61. Сич Михайло.
В. 66. Павлик Стефан.
В. 76. Майко Іван, Кравчук Стефан, Сенкевич Мих.
В. 81. Мазур Олекса.
В. 87. Бопко Ілія, Сьвітницький Петро.
В. 90. Масинець Григорій Василя.
В. 91. Галевич Онуфрій.
В. 96. Блуховський Стефан.
В. 105. Стасєвич Михайло.
В. 132. Цишкар Станислав, Тихоневич Гавриїл.
В. 138. Зілінка Анна.
В. 146. Расевич Омелян, Миколішин Василь.
В. 147. Мельник Филип.
В. 149. Онищак Петро.
В. 150. Савюк Николай.
В. 151. Білобран Марія.
В. 155. Скурка Осип, Ґіра Іван, Корений Розалія.
В. 165. Ґбур Яків.
В. 170. Эадарко Тимко.
В. 175. Присташ Йосиф, Карбівничак Володимир.
В. 186. Розділський Михайло, Баволяк Анна, Фрич Катерина, Кондаш Марія, Якубишин Марія.
В. 205. Гаврила Григорій, Гавриляк Іван.
В. 217. Цимбаліста Теодор, Максимців Теодор.
В. 221. Ваґнер Адам, Ґенсьорський Стефан.
В. 228. Каренсій Марія.
В. 235. Андриц Андрій, Цепляй Михайло, Холявка Василь.
В. 241. Хоптовий Йосиф, Накопінський Петро, Желіховський Томе.
В. 246. Кравчук Іван, Демчик Стефан.
В. 248. Маскула Михайло, Боднар Іван.
В. 258. Карпа Данило.
В. 273. Лишняк Теодор, Хребор Николай, Райтаровський Сафат, Хребор Іван, Коцюба Йосиф, Хребор Анна.
В. 276. Король Антін.
В. 290. Гусак Текля.
В. 292. Лащ Василь, Мозоля Іван, Поливка Яків, Новак Юрій, Савола Іван.
В. 296. Колодій Теодор.
В. 301. Стефанишин Андрій, Андрущишин Михайло, Паньков Юрій.
В. 315. Жибицяк Кася.
В. 316. Войціховський Яцко, Гук Дмитро, Нарівний Іван.
В. 318. Кошалко Розалія, Шпара Марія.
В. 321. Монастирський Олекса.
В. 326. Дума Йосиф, Молочник Теодор.
В. 330. Кравецький Михайло, Савчук Николай, Малько Микита, Ґуля Михайло, Невядомський Йосиф.
В. 336. Федорчак Андрій, Зінків Николай, Турчик Андрій.
В. 342. Маркович Іван, Мороска Іван мол.
В. 354. Ґлембоцький Омелян, Шумлас Кароль, Горак Петро.
В. 360. Онисько Василь, Онисько Марія.
В. 363. Підскальний Михайло, Бойко Михайло.
В. 367. Бойко Николай, Кісіль Тимко.
В. 369. Марунич Яків, Качмар Андр., Коник Петро.
В. 384. Марчишин Григорій.
В. 388. Волошанський Василь, Друлик Йосиф.
В. 396. Полозяк Іван.

ЧЛЕНИ ВЗЯВШІ ПЕРЕСТУПНІ (КАРТИ) ЛИСТИ.

В. 10. Дзядик Гавриїл.

Від. 24. розвязаний.

В. 24. Беднарчик Павло, Фрідман Йосиф, Герцек Іван, Кропиляк Стефан, Пребула Павло, Сьвенток Фр.
В. 29. Пашкевич Петро, Пашкевич Стефан, Пашкевич Іван.
В. 45. Боровський Володислав.
В. 49. Соломонюк Лука, Шеремета Стефан.
В. 54. Петрик Михайло, Фіялка Семен, Фіялка Варв.
В. 65. Верхолик Михайло.
В. 76. Ковальський Блажей, Лупа Петро, Мельничук Василь.

Від. 89. розвязаний.

В. 89. Тичка Алексій.
В. 105. Пастернак Семен.
В. 109. Пашковський Роман.
В. 132. Ставчанський Мафтей.
В. 146. Тичківський Петро.
В. 149. Чорний Стефан.

Від. 171 розвязаний.

В. 171. Бучак Александер, Бурий Евстахій, Пук Григорій, Стасишин Йосиф, Варунок Гриць.
В. 217. Олійник Іван.
В. 223. Фещак Дмитро.
В. 270. Поронович Василь, Поронович Юстин.
В. 288. Самбірський Іван.
В. 292. Лаврів Олекса.
В. 296. Федьо Володимир.
В. 326. Братон Дмитро.
В. 369. Солдат Михайло, Ґонсьорський Михайло, Олексюк Стефан.

ЧЛЕНИ ПОМЕРШІ.

В. 1. Войтович Стефан.
В. 2. Копча Варвара Горощак.
В. 89. Сухецяк Тимко.
В. 106. Долошицький Михайло.

ЗІСТАВЛЕНЄ.

В місяци липни 1916 р. було членів в Українськім Народнім Союзі	8.393
В місяцю серпню 1916 р. принято нових членів до Українського Народного Союза	176
В місяцю серпню 1916 р. принято наново в члени Українського Народного Союза	39
В місяцю серпню 1916 р. принято з других відділів з переступними листами до У. Н. Союза	36
В місяцю серпню 1916 р. перейшло з инших кляс посмертного	9
Разом	8.653
В місяцю серпню 1916 р. суспендовано за неплачене місячних вкладок чи инших причин	135
В місяцю серпню 1916 р. виключено за неплачене місячних вкладок чи других причин	6
В місяцю серпню 1916 р. взяло перест. листи	42
В місяцю серпню 1916 р. перейшло до инших кляс посмертного	9
В місяцю серпню 1916 р. померло	4
Разом	196
З кінцем серпня 1916 р. Український Народний Союз числив членів	8.457
З кінцем серпня 1916 р. Український Народний Союз числив дітий членів У. Н. Союза	1.546
Разом	10.003

ПІСЛЯ КЛЯС І СУМИ ОБЕЗПЕЧЕНЯ:

Кляса А $250	298
Кляса АА $500	3.5[illegible]
Кляса В $750	90
Кляса С $1000	4.504
Кляса ВВ $1500	23
Кляса СС $2000	1
Дітий членів Укр. Нар. Союза	1.546
Разом	10.003

Д. Капітула, гол. предс. У. Н. С.,
М. Угорчак, гол. рек. секр. У. Н. С.

АМЕРИКАНСЬКО-УКРАЇНСЬКЕ БЮРО.

До Американсько-Українського Бюра надійшли зі старого краю листи для слідуючих осіб:

Андрусів Н. — Дубє.
Бакун Іван — Кути, Олесько.
Бандура Ґеорґій — Вашківці.
Багнюк Семен — Стоянів.
Балита Василь — Протеси.
Бевзан Андрій — Стороженць.
Беганський Лука від сестри Августини.
Бігун Іван — Струтин нижний.
Біловус Петро — Підгайчики.
Біловус Гнат — Ожомля.
Боднар Александер—від Івана Руснака.
Борицький Павло — Волиця комарова.
Бугай Гринько — Слобода золота.
Чабан Петро — Милованє.
Чайковський Семко — від Івана Чайковського.
Чернявський Іван Петра — Вовчківці.
Черевата Настуня — Путятинці.
Дайчак Тома — від сестри Марії.
Драган Петро — Заболотів.
Дружинець Йосиф — Конюхів.
Дутка Іван — Козина.
Фаронко Федько — Вільшаниця.
Ґанущак Йосиф — Долпотів.
Галущак в іджени Анастазії—Стоянів.
Ґарах Гриць — Варяж.
Гавриляк Василь — Руський Бенилів.
Ґнилка М. (Кренбрук, Б. К., Канада).
Гирда Гринько — Ляшки зав.
Гринчук Кость — Костешті.
Гриник Андрух — Котузів.
Горбай Т. — Городище.
Горішний Стефан від матери з бараків.
Гуняк Блажей — Фензендорф.
Гунна Семен — Залає.
Ґрабовецький Іван — Суха Воля.
Ґригоянський Никола — від брата Василя.
Ґригоращук Михайло — Драгасимів.
Ґродзіцький — Делєтин.
Ґризяк Петро — Нижнів.
Ґвоздзік — Кунилір.
Ільчин Андрій — від сина Григорія.
Івах Никола — Жидачів.
Качмар Йосиф — Ожомля.
Калиновський Франц — Орховичі.
Карбовник Тома — Ожомля.
Кись Павло — Голгочі.
Коцюняк Яндрух — Долиняни.
Корніта Сенько — Золочів.
Костів Василь — Конюхів.
Коваль Пилип — Пила станківська.
Ковальський Никола — Городище.
Козак Олекса — від Василя Кадити.
Кравчук Климентів — Городниця.
Крожилецький Ян — Охримів.
Кругляй Теодор — Дрогобич.
Кучира Яким — Заїче.
Кудрик Дмитро — Пристань.
Кукурудз Стефан — Гусаків.
Купновецький Гринько — Бонів.
Кушнір Іван — Носів.
Кутиляк Дмитро — Ляшки.

НАЛЕЖИТІСТЬ ЗА ЛИСТ ВИНОСИТЬ 25 ЦЕНТІВ У ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ, А 50 ЦНТ. В КАНАДІ.

КОЛИ ХТО МАЄ ЗНАКОМОГО В КАНАДІ А ВИЧИТАЄ, ЩО ЙОГО ЛИСТ Є ОГОЛОШЕНИЙ В ТІМ СПИСІ, ТО ПРОСИМО ПОДАТИ НАМ ЙОГО ТОЧНУ АДРЕСУ АБО ПОВІДОМИТИ ЙОГО, ЩО ВІН МАЄ ЛИСТ.

ГРОШІ ТРЕБА ПОСИЛАТИ В МОНИ-ОРДЕРАХ АБО В ГОТІВЦІ НА АДРЕСУ:

AMERICAN UKRAINIAN EXCHANGE, Inc.
520 East 6th St., New York, N. Y

РУХ В ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗА.

ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. Дж. Тов. „Українська Січ" від. 170. повідомляє всіх своїх членів, що місячний мітинґ відбудеть ся сеї суботи дня 16. вересня 1916 р. в церковній гали, на розі Сусекс і Ґрін улиць, точно о год. 8 вечером. Щоби всі явились на сей мітинґ, бо будуть дуже важні справи до полагодження. — С. Милянович, предс.; Е. Сойка, секр.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ.

В сій рубриці поміщуйте слідуючі оголошеня: Коли хочете віднайти своїх свояків, краяків або товаришів. —Коли шукаєте заняття.—Коли бажаєте, щоб хтось доніс Вам, де їде добре робота.—Коли потребуєте агенція до поширеня Вашого бизнесу.—Коли потребуєте робітників до праці в бучерні, ґросерні, готели або на фарму.—Коли шукаєте спільників до бизнесу.—Коли шукаєте дяко-учителів і учителів музики.—Коли маєте хату або фарму на продаж.—Коли маєте хату або фарму до винайму.—Коли маєте на продаж якісь річи.—Коли пошукуєте людий на мешканє з харчом.—Коли продаєте свій бизнес або хочете купити чи обмінитись з ним.—Коли хочете подати свою адресу або бизнес до публичного відома.

За оголошеня поміщені в сій рубриці платить ся по 1½ цента за кожде слово за одноразове поміщенє, а за дальші поміщеня по 1 цнт. за слово за кождочасне поміщенє. — Оголошень женитьби не приймаєсь.

Пошукую ІЛАША ВЕВЦИКА з Давидівців. Голоситись на адресу: Dmitro Lutyk, 174 Martin St., Detroit, Mich. 12-17

ХОЧУ КУПИТИ заведенє чищеня вікон (Віндов Клінінґ Бізнес). Хто би мав на продаж або хотів приймити спільника, нехай напише на адресу: P. O. Box 191, Terre Haute, Ind. 12-14

НА ПРОДАЖ мурований дім, в добрім положеню, 5 кімнат і штор. Стайня для коний і коров; є місце на автомобіль. Пів години їзди з Джерзи Сіти. Ціна $2,600. Жадаєсь невеликої вплати. Близші поясненя засягайте: 95 Morris St., Jersey City, N. J. (T. Wojciechowski). 12c21

Прошу **ІВАНА ГУНКЕВИЧА** з Лисович, пов. Долина, зголоситись на мою адресу в важній старокраєвій справі. Harry Sobkiw, Box 191, Leadwood, Mo. 12

НА ПРОДАЖ ФОНОҐРАФ з богато гарними рекордами в дуже добрім стані. Коштував $45.00 а властителька продасть його за $15.00. Голоситись до: M. Petrak, Room 1, 98 East 7th St., New York, N. Y. 10-22

ПОТРІБНО СИЛЬНИХ РОБІТНИКІВ, не перевисшаючи 35 літ житя, до науки відливаня „радієторів" в одній з пенсильванійських фабрик. $2.50 денно підчас науки. По двох тижнях можна заробити $3.00 до $3.50 денно на вкорд. Мешканє з харчом можна тут дістати у Славян, Мадярів або Німців. Нема страйкових непорозумінь ані военних замовлень. Добра нагода для вивченя сего фаху і добра платня підчас науки. Листи адресувати: UNITED STATES RADIATOR CORPORATION, West Newton, Pa. 101—

ЛЮДИ — приходіть по роботу в фабриках, фармах, ресторанах, готелях, залізницях, вугольних, дорогах, стайнях і т. и. Приведіть своїх приятелів. — SCHWARTZ'S AGENCY, 35 Montgomery St., JERSEY CITY, N. J.

ДИПЛЬОМОВАНА УЧИТЕЛЬКА З КРАЮ

і слухачка нюйорського університету учить анґлійського язика та приготовляє до іспитів до одержаня американських горожанських паперів. Підготовляє також до шкіл промислових: технічних, механічних і торговельних. Інформації устні або письмені уділяє: 07—
M. SCHWARTZ, 168 E. 89th St., New York, N. Y., Tel. Lenox 5095

Др. І. Спіллінґер

Dr. J. SPILLINGER
153 E. 18th St., New York, N. Y.
при стації елевейтра 3-ої евені і субвею.

Порада і оглядини ДАРОМ.

Застарілі хороби можна вилічити без ужитя затроюючих лікарств при помочи електрики. Рівнож в богато случаях, що давнійше вимагали операції, можна вилічити ся о много лучше тим самим способом, без ужитя ножа. 79—

Маю також машину, за помочию котрої можу бачити нутро людського тіла і пізнати причини хороби, а другою машиною можу впровадити струю електричну до тіла і вбити заразливі бактериї, які є причиною всіх недомагань. Та метода лічення є не тілько нешкідливою але і приємною для пацієнта.

Години офісові: від 9. рано до 12. пол., вї вторек і пятницю від 9. рано до 7 вечер, в неділю від 9 до 11 рано.

ДАРОМ! ІНФОРМАЦІЇ ДАЄМО ДАРОМ! ДАРОМ!

ЗАКИ КУПИТЕ ДІМ — ЗАКИ КУПИТЕ ДІМ

Льоти або фарми в якійнебудь компанії, від спекулянтів, посередників або аґентів, котрі перед купном обіцяють золоті гори, а по купні обіцянок не могуть додержати, бо не є в можности; коли не хочеш, щоби вас ошукали, але хочете бути задоволені за свій тяжко запрацьований гріш, зголосіть ся впрост о безплатну пораду в справі купна або заміни дому, льоти або фарми до правдивих і ретельних бізнесменів, а одержите правдиву пораду і інформацію даром, та ніколи не пожалуєте. Tel.: 7993 Cortland.

03-14 Офісові години: від 9-ої рано до 2-ої пополудни.

LINT, BUTSCHER & ROSS, Inc., 21 PARK ROW, 13th floor. Room 1330. New York, N. Y.

ВИНАХІДЧИКИ!

Коли хочете дістати інформації в який спосіб осягнути забезпечене

ВАШИХ ВИНАХОДІВ,

то пишіть на понизшу адресу у своїй рідній мові а дістанете сейчас совісну пораду ТАКОЖ У ВАШІЙ МОВІ.

На жадане висилаємо даром книжочки з описами. 67с-

A. M. WILSON
311 VICTOR BLDG.,
WASHINGTON, D. C.

Dr. JULIUS
MARTINSON
ЕВРОПЕЙСЬКИЙ ЛІКАР,

УКІНЧИВШИЙ НАУКИ В УНІВЕРС. РОСІЇ І НІМЕЧЧИНИ, СПЕЦІЯЛІСТ НЕДУГ МУЖЕСЬКИХ І ЖІНОЧИХ.

Лічить успішно всякі недуги мущин і женщин, має значну клієнтелю між Українцями і радо уділяє всякі поради устно і на листовні запити.

Години офісові: від 8-10 рано, від 12.30-1.30 в пол. і від 6-8 вечер. В неділі: від 8-10 рано і від 1-2 попол.

295 E. 10th St., NEW YORK, N. Y.
слідуючий дім рота Ave. A.

500 ДЕШЕВИХ ФАРМ НА ПРОДАЖ

в стейтах
ОГАЙО, ПЕНСИЛЬВЕНІЯ, МІШІҐЕН І ТЕНЕСІ.

ПОСЕРЕД ВЕЛИКИХ МІСТ ЯК КЛІВЛЕНД, ІРІ, ЙОНҐСТАВН І ПІТСБУРҐ. ЗЕМЛЯ НЕЧИЩЕНА ВІД 4 ДОЛЯРИ ЗА АКЕР І ВИСШЕ; ДО 10 ЛІТ СПЛАТИ.

Кошта подорожи купуючим звертаємо. — Пишіть по новий катальоґ до:
10вс21

R. T. HURDLE LAND COMPANY,
3349 E. 55th Street,
CLEVELAND, O.

ЩО КОЖДА МАТИ ПОВИННА ЗНАТИ.

Уважайте, щоби молоко, яке є найконечнійшою поживою для Вашої дитини, було все сьвіже. Держіть його все в закритю, щоби мухи і инші насікомі, які розносять заразки недуг, не могли до начиня дістатись або впасти.

Коли у Вашої дитини є воміти, надмірно тяжкий віддих, запір, корчі жолудка, безсонність або коли дитина має зубковане, не забудьте уживати лік „Kopp's Baby's Friend", який вратував житє міліонам дітий в протягу послідних 40 років.

„Kopp's Baby's Friend" продаєсь в 25 і 50 цнт. фляшках в кождій аптиці.

Коли не можете дістати в сусідстві, вишліть паперовий доляр прямо до фабрикантів а вони вишлють Вам дві 50-центові фляшки відворотною почтою.

KOPP'S BABY'S FRIEND COMPANY,
York, Penna.

C. Robert Kopp.

Правдивий виріб лиш з таким підписом.

C-O-R-N-O-L-A
УСУВАЄ ВОЛОСЄ І НАРОСТИ З ЛИЦЯ, КАРКУ І РУК.

Cornola є старим і добре звісним хемічним препаратом в формі порошку і усуває скоро і певно наріст волося, навіть в найгірших случаях. По приложеню порошку і вимитю скіри, вона стане чистою, рівною і без волося, гладкою як у дитини. Cornola уживає тисячі людий, а поручають її найліпші експерти. Вишле ся по одержаню одного доляра готівкою або на моні-ордер. 12е21

CORNOLA LABORATORIER,
1528 Minfold Pl., Dep. 101-E., New York City.

Читайте українські книжки і ґазети бо часте читанє веде до просьвіти, а просьвіта — се сила. — Пишіть по цінник книжок до друкарні „Свободи".

ЧИ ВИ ТЕРПИТЕ,

чи випадає Вам волосе, свербить Вас скіра на голові або маєте порплі? Коли хочете увільнитись від тих клопотів, уживайте наше славне средство до волося [illegible]. Одиноке правдиве средство. Коли заведе — гроші звертаєсь. Пішліть 10 цнт. за пробку і книжочку у Вашій мові. Не зволікайте, а пишіть ще нині. Адреса: 12-24

ARGIL SPECIALTIES,
Dep. 55, Box 37,
PHILADELPHIA, PA.

ДО ХОРИХ РУСИНІВ ПО ВСІХ ЗАКУТИНАХ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ!

Др. Б. ГОГЕНБЕРГ,

славний специяліст зі старого краю

поручає всім терпячим Русинам, так мущинам як і женщинам свої успішні лікарські услуги.

ЛІЧИТЬ З НАЙЛІПШИМ І НАЙПЕВНІЙШИМ УСПІХОМ РЕВМАТИЗМ, ВСЯКІ НЕДОМАГАНЯ ЖОЛУДКОВІ, НЕДУГУ УТРОБИ, НИРОК, ЗГРУБЛЕНЄ ЖИЛ, ГЕМОРОЇДИ, СТРУКТУРУ АБО ЗВУЖЕНЄ МОЧЕВОГО КАНАЛУ, НЕДУГИ ВЕНЕРИЧНІ, ЯК РІВНОЖ ВСІЛЯКІ НАСЛІДКИ ТАЙНИХ НЕДУГ, НЕДУГИ СКІРНІ, РІЖНІ ЗАТРОЄНЯ КРОВИ І Т. Д. 40—

Доконує всякі найтяжші операції мущин, женщин і дітий в своїм офісі або в домі пацієнта, спеціяльно же на пропуклину при помочи спеціяліста з Відня.

Єсли би хтось не міг прийти особисто, нехай опише листовно з повним довірєм свою недугу, а дістане совісну і безплатну пораду.

На відповідь залучіть почт. марку.

Dr. B. HOHENBERG.
304 2nd Ave., (між 17 а 18 ул.)
New York City.

Години офісові: щоденно від 8-ої рано до 8-ої вечер.

$15 ЛЕКЦІЇ ЇЗДИ АВТОМОБІЛЕМ $15

Чому маєте ходити без праці або мало заробляти, коли можете мати легке і добре платне занятє, все на сьвіжім воздусі.

Ми вивчимо Вас на шофера і автомобілевого механіка протягом 3 тижнів в день або вечерами і постараємось для Вас по укінченю курсу о добру роботу. Наша школа є першою і найліпшою в тім краю, в якій учимо після найновійшої методи а не як другі. Властитель сеї школи є інспектором автомобілів, і тому він знає ліпше вчити як другі.

Прийдіть до нас ще нині, розмовитись у своїй мові; офіс отворений до 9-ої вечер. Лайсенс ґарантуємо. 41—

Маємо дешеві мешканя для учеників з провінції.

NEW YORK AUTO SCHOOL,
302 E. 14th St., близько 2-ої Ave.,
New York City.

Женщина-адвокат,

Обзнакомлена з відносинами еміґрантів в Америці.

Веде справи в цивільних і висших судах з найліпшим вислідом.

Безплатні поради незаможним уділяє від 5-ої до 6-ої веч. 06св18

R. F. JANOER, 132 Nassau Street NEW YORK, N. Y.
Room 801. Tel. Beekman 4654

УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР
С. М. КАУФМАН

СПЕЦІЯЛІСТ ВСІХ СЕКРЕТНИХ (ПОЛОВИХ) НЕДУГ МУЩИН І ЖЕНЩИН

урядує від 9-ої год. рано до 9-ої вечером.

При лічению уживає електричних машин X-RAY. 79-

Dr. C. M. KAUFMAN,
111 7th Street, New York, N. Y.

ЕЛЕКТРИЧНИЙ ПАСОК $2.95.

Се є той самий рід пасків, за які лікарі жадають від $15.00 до $20.00. Помагають надзвичайно в хоробах: нервових, ревматизму, серця, недиспозиції утроби, болях грудий, нирок, голови, недостаточного круженя крови, хрипки, хоробах жіночих і полових і болю крижий. Міліони сих сильних, зміцняючих, ґальванічно електричних пасків вже розпродано по ціні від $15.00 до $20.00, але тепер пораз перший, знижую ціну на $2.95 ТІЛЬКИ і раджу Вам замовити собі один, скоро, нім европейська війна змусить мене підвисшити ціну. Подумайте о тім! Тільки $2.95 за мужеський або дамський, першої кляси електричний пасок, пересилку (через парсел-пост) оплачуємо самі. 100с—

A. P. OWENS, Dept. E.,
159 W. 145th St., New York, N. Y

НАЙБІЛЬША, НАЙСТАРША І НАЙЛУЧША ТОРГОВЛЯ ЛІКЕРАМИ В АМЕРИЦІ.

94с-

	ЦІНА ЗА ҐАЛЬОН.		
Червона житнівка,	$2.00,	$2.50,	$3.00
Біла житнівка,	2.00,	2.50,	3.00
Рум (червоний)	2.00,	2.50,	3.00
Джін або боровічка	2.00,	2.50,	3.00
Кмінківка	2.00,	2.50,	3.00
Анижівка	2.00,	2.50,	3.00
Розоліос	2.00,	2.50,	3.00
Алькоголь	3.00,	3.50,	4.00
Вина, солодкі і квасні	1.00,	1.50,	2.00

Пишіть за повним цінником горівок, вин, відохочуючих напоїв, і т. д. Ми платимо експрес або фрейт на замовленя в сумі $5 і більше. Друки до замовлень, коверти, стінні календарі, чарки і коркотяги даром враз з замовленями.

Посилайте гроші через почтові переказн або у реджістрованих листах.

C. F. ZARUBA & CO.,
318 Third Ave., Pittsburgh, Pa.
(Dept. Sv.)

РУСЬКИЙ І ПОЛЬСЬКИЙ АДВОКАТ І НОТАР

з довголітною практикою переправаджує всілякі справи цивільні та карні з найліпшими вислідами.

Години урядові: від 9-ої рано до 6-ої вечер.

Адреса:

JOSEPH HELLER, 132 Nassau St., Room 516, New York, N. Y.

Для убогих порада безплатна в своїм мешканю від ч. 168 East 89th St., близько 3-ої евені, L стацін від 7-ої до 10-ої вечер. 53—

$10 ЗА НАУКУ ШОФЕРСТВА $10

Пощо платити більше? Чому маєте бути невільниками в шапах, коли можете стати своїм босом і заробляти по $25 тижнево і висше. Наша школа має найліпше і найбільше заосмотрене в сім обсягу в Америці. Се є одинока школа, в якій учать шоферства і реперованя на всяких новомодних автомобілях, як Chalmer's, Buick, Cadillac, „Hudson Super Six", 1916-1917 модель. Вчимо в українській мові. Також стараємось о посади. Харч і мешканє для позамісцевих дешево. Ґарантуємо студентам дипльоми. Оглянььте нашу школу і самі оцініть.

Уважайте на нашу адресу:

ARENA AUTO SCHOOL, 210 W. 50th St., (Близько Бродвею)
NEW YORK, N. Y.

Безплатні інструкції механізму для шоферських студентів — се доказ користий, які дає наша школа. Незабудьте зайти вперед до нас. 86—

НАДЗВИЧАЙНА ОФЕРТА
ДЛЯ ПОЛОВО ОСЛАБЛЕНИХ МУЩИН.

Потребуєте післати нам тільки 50 цнт.

Ослаблені полово мущини, як також і нервові, вилічуть ся зовсім і раз на все через ужите средства „НОВО". Є се, так сказати-б, чудове средство, яке вилічило вже тисячі хорих полово мущин. Наколи ви є полово хорі, наколи докучає Вам нервове зіслабленє, коли утратилисьте мужеську силу, коли маєте меляхолію, зимні руки і ноги, біль голови, затверджене, діспепсію, хоробу нирок або проводу мочового, неприємні сни, страх показати ся перед людьми, як то инші роблять, вилічите ся при помочи средства „НОВО". Средство се зробить Вас в короткім часі сильними, здоровими і щасливими, так що будете могли уживати всіх приємностий житя. Щоби Вас о тім переконати, що „НОВО" средство справді се зробить, вишлемо Вам ДАРОМ запас сего средства, що вистарчить на 15 днів, наколи пришлете нам свою адресу і назвиско, як також 50 цнт. в почтових марках або в ґотівці, на оплаченє пересилки і спакованя. Просимо звернути увагу на се, що се не є мала пачка на пробу, але цілковитий запас, що вистарчить на 15 днів і який дуже часто спричинює цілковите виліченє. Оферта та є важна тільки на ограничений час. Напишіть проте до нас безпроволочно і спімніть, в якій часописи читалисьте се оголошенє, а ми вишлемо Вам сейчас висше наведене средство. 91с—

NOVO COMPANY.
Dept. 23, Box 4000, Philadelphia, Pa.

ЗДОРОВЛЄ — СЕ БОГАЦТВО.

КОЛИ ПОТРЕБУЄТЕ ДОБРОГО СПЕЦІЯЛІСТА НЕДУГ МУЖЕСЬКИХ І ЖОЛУДКА НАВІДАЙТЕСЬ ДО МЕНЕ. Я ВИЛІЧУ НАЙБІЛЬШЕ ЗАСТАРІЛІ НЕДУГИ.

Profesor DR. ALTMAN,
314 E. 15th St., New York, N.Y

Години: від 1—3 і від 6—9 (в неділі замкнено). 9-21

ЗАГАЛЬНО ЗВІСНИЙ ЧЕРЕЗ 35 ЛІТ ДОКТОР МУЛІН, СПЕЦІЯЛІСТ МУЖЕСЬКИХ НЕДУГ.

Без згляду на рід недуги — у мене найдете щиру поміч. Розкажіть лише її перебіг. Вилічу Вас — як Ваша недуга окажесь вилічимою. Ціни низькі — а успішне лічене ґарантує моя довголітна практика. Поради безплатні. Години урядові: 9 до 8. В неділі: 10 до 3. 108-20

DOCTOR MULLIN,
409 Fourth Ave., Pittsburgh, Pa.
Офіс напроти почти.

ELIAS ROSENTHAL

ПЕРШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ
АДВОКАТ
В АМЕРИЦІ.

Практикує понад 25 літ в тутешних судах і є добре всім знаний.

302 Broadway, New York, N. Y.
13th floor 100-

ВОЛОСЄ

відросте Вам назад через застосоване наукової методи.

ДЛЯ МУЩИН І ЖЕНЩИН БЕЗПЛАТНО

До лічення.

Чи Вам випадає волосє? Чи ви посивіли зі старости? Чи вони занечищені і липкі? Чи маєте порплі і чи свербить Вас скіра? Чи Ви є лисі, чи допорва починаєте лисіти?

Коли Ви терпате котру з вимінених недуг, то не зволікайте, але старайтесь запобічи сему. І замовіть собі ілюстровану книжку в руській мові під заг.:

„ПРАВДА О ВОЛОСЮ".

яку написав один з европейських специялістів. Ся книга обнимає слідуючі розділи:

Третий тиждень.

Чудеса з волосєм. Будова волося і тімени. Причина випадання волося і лисення. Як забезпечити здоровий і гарний поріст волося. Спосіб, яким можна віднискати волосє в 6-ох тижнях. Сиве волосє. Борода. Письма з признанями вдоволених пацієнтів.

БЕЗПЛАТНА КУРАЦІЯ.

Шестий тиждень.

Упевняємо Вас, що наш власний лік званий: Кальвакура запобігає випаданю волося, нищить порплі і усуває сверблєнє скіри, зміцняє і спричинює новий поріст волося. За 10 центів сріблом або почтовими марками, вишлемо Вам доляровий лік КАЛЬВАКУРА № 1 враз з висше згаданою книжкою: ПРАВДА О ВОЛОСЮ. Витніть се оголошене і зашліть до нас враз з своєю докладною адресою, залучаючи 10 центів до: UNION LABORATORY, Box 501, Union, N. Y. 77с-

UNION LABORATORY,
Box 501, UNION, N. Y.

Залучаю 10 цнт. на пересилку і прошу вислати мені сейчас Вашу долярову КАЛЬВАКУРУ № 1. і Вашу книжку: „Правда о волосю".

(Долучіть се до Вашого замовленя).

ДЛЯ ВАШИХ НІГ! Ляпісовий олівець усуне Вам зовсім нагнітки, висипку, бородавки, знаки і нарости на скірі. Не потребуєте вже довше терпіти. Потріть тілько тим олівцем а сейчас побачите, як нарости і нагнітки будуть щезати в Ваших таки очах. Бородавки на руках знищить ся в такий самий спосіб. Ціна 50 цнт. з пересилкою. В разі незадоволеня, зверніть його нам, а ми сейчас відошлемо Вам гроші назад. Адресуйте: 67с-

A. P. OWENS, Dept. A., 159 W. 145th St., New York, N. Y.

DETROIT, MICH.

З великою приємностию повідомляємо своїх приятелів і загал, що ми перенесли ся до більшого і лучше урядженого

МЕДИЧНОГО ОФІСУ І ЛЯБОРАТОРІЇ

які причинять ся до відданя ліпшої услуги і методичної опіки для наших пацієнтів.

СПЕЦІЯЛІСТ в хоробах СКІРИ, КРОВИ і ХРОНІЧНИХ НЕДУГ. Експерт в баданю крови, мочи і т. и.

Doctor M. ROBINSON,
397 Woodward Ave., Detroit, Mich.

Години офісові: 10—1 і 4—8. Сьвята: 10—2.

Уважайте, щоби не загубити нашої нової адреси. Заховайте сей купон.

ДОКТОР КАРЛО ҐРАФ

СЛАВНИЙ ЛІКАР ЗІ ЛЬВОВА, ГАЛИЧИНА

від 25 літ СПЕЦІЯЛІСТА в Ню Йорку від недуг СЕКРЕТНИХ і СИФІЛІСА у мущин і женщин. ДР. ҐРАФ має СПЕЦІЯЛЬНІ МЕДИЦИНИ З ЕВРОПИ до ЗАПУСКАНЯ від ШКІРУ і ҐВАНРАНТУЄ СКОРЕ виліченє.

ДР. ҐРАФ має також X-RAYS машини. — ПОРАДА БЕЗПЛАТНО

Години офісові: щодня від 12. в пол. до 7. вечер, з винімком неділь.

Dr. C. GRAF, 411 West End Avenue, cor. 80th St., NEW YORK, N. Y.

Як їхати до мене: Субвейом (льокал) до стації 79-ої улиці, або елевейтром 6-ої або 9-ої евені до стації 81-ої улиці, або карою Бродвей і Амстердам евеню до 79-ої улиці. 111—

ПОМІЧ ДЛЯ ХОРИХ.

Медична аптика і Ляборатория Святого Михайла припоручає слідучі лікарства, які приносять вельми велику пільгу хорим.

Ростинний бальзам житя Святого Михаїла найліпше средство на ревматизм, застуджені катер, кашель і болї жолудка; проти затроєня крови, хоробам внїшним і венеричним. Ціна за 1 фл. $1.00; за 4 фл. $3.00.

Лікарство на занедбані секретні хороби мужеські. Ціна 1 фл. $3.00; 4 фл. $10.00.

Мужеські злі привички вилічить ся нашим лікарством. 1 фл. $2.00; 3 фл. $5.00.

Маґічний „крім" на твар. Усуває знаки віспи, прищі, угри, плями і робить твар гладку, білу і повну. Тисячі мущин і женщин уживають його з великим вдоволенєм. Ціна за слоїк з милом $1.25.

Средство на поріст волося, стримує випадане волося і зміцняє його поріст. Фляшка $2.00.

„Геркулес" зміцняє і привертає здоровлє, додає апетиту, додає сили і регулює кров. Фляшка $2.00; три фляшки $5.00.

Усуньте волосє там, де воно непожадане, усуньте його скоро, цілковито і нешкідливо. Фляшка $1.00

Средство на поріст густих і довгих вусів. 1 фл. $1.00.

Чиститель тіла, лічить свербячку, езему, лишаї і прищі. Слоїк за $2.00.

„Ревматин". Найліпше средство на усунене ревматизму, ломаня костий в руках і ногах. Усуває пухлинину і втихомирає біль. Фляшка $2.00.

Пишіть ще нині по наш катальоґ лікарств на ріжні хороби і опис Бальзаму Житя Святого Михайла.

Листи і гроші шліть на слідуючу адресу:

ST. MICHAEL MEDICINE CO., Carlstadt, N. J. Dept. Sv.

Зашліть нам адреси ваших приятелів. 109с-

НАЙБІЛЬШИЙ ЗАКЛАД ДЕНТИСТИЧНИЙ

НА ВСХІДНІЙ СТОРОНІ МІСТА НЮ ЙОРКУ.
ЗУБИ ПІСЛЯ НАЙНОВІЙШОЇ МЕТОДИ.

Вставляємо нові зуби, які будуть знаменито виглядати і послужать Вам як Ваші власні. — Витягаємо зуби рішучо без болю.—Робота ґарантована.—Ціни умірковані.

Dr. A. H. CHAIKIN, Chirurg Dentist,
293 E. 10th Street, cor. Ave. A., New York, N. Y.

Години офісові: щодня від 9. рано до 9. веч.; в нед. від 9. рано до 2. поп.

ОДИНОКА АВТОМОБІЛЕВА ШКОЛА, ІСТНУЮЧА ВІД 1905 Р., ДЕ УДІЛЯЮТЬ ІНСТРУКЦІЙ У ВАШІЙ РІДНІЙ МОВІ.

Наша довголітна репутація і велике число вдячних листів від наших учеників, дає нам право сказати, що наша школа є одинокою, з якої Ви будете вповні вдоволені. Ми вчимо після найновійшої методи їздити автомобілями всяких моделів, як також вчимо направляти усї части механізму машини. Маємо свій власний ґарадж при школі, де можете розпізнатись з ріжними машинами. Зголосіть ся особисто і упевніть ся про правдивість наших слів. Наш інструктор має цертифікат зі свого механічного образованя, затверджений властию.—ПОВНИЙ КУРС $15.00. Час науки необмежений. Нашим студентам даємо посади і рекомендаційні листи.

INTERNATIONAL SCHOOL OF AUTOMOBILES
147 EAST 40th STREET, Dept. 52. NEW YORK CITY

НОСОВІ, ГОРЛЯНІ І УШНІ НЕДУГИ

Dr. SALERNOV, СПЕЦІЯЛІСТ. 232 Second Ave., коло 14 ул. NEW YORK N. Y. 10в15

ГОДИНИ: В понеділки, середи, пятниці і суботи від 11-ої до 1-ої в пол. — У вівтірки і четверги від 11-ої до 1ої в пол. і від 4-ої до 7-ої веч. В неділі від 11-ої до 1-ої в пол. Телефон: Stuyvesant 2910

НОВІСТЬ! ПОЗІР! НОВІСТЬ!

НА 30-ДНЕВНУ ПРОБУ!

Станьте і читайте, бо Ви певно не мали ще таку золоту (Ґолд Філд) годинку з т. зв. зелізничим верком. Погляньте на сї гарні окладинки і її верк. Сейчас побачите, що се є найліпший „Транс-Пасіфік" зелізничий верк з чистого нїклю і стали. Має 21 рубінових камінів і спеціяльні реґулятори, так осаджені, що годинка не може спізнятись ані спішитись, чи то при огни, чи то на морозі, чи при стрясеню. Сю годинку ґарантуємо на 25 літ, яка є відбита на кождій годинці. Мотормени, інжинери і кондуктори найчастійше носять такі годинки. Подумай лише, щоби то було, коли би зелізничі годинки спішили або спізнялись? Тоді булоб кождого дня много випадків. Задля того зелізничі годинки не можуть спішити ані спізняти ся, і тому вони є заосмотрені в коштовні реґулятори. І сї власне годинки продаємо через якийсь час по зниженій ціні, а в додатку даємо гарний ланцушок зовсім даром. Не потребуєте нам присилати ані цента, а пришліть лише своє імя і адресу і напишіть, яку хочете годинку, криту чи відкриту. Ми сейчас вишлемо вам годинку почтою. Коли принесуть вам годинку до хати, заплатите $7.95. По 30-тьох днях ношеня, переконаєтесь яку добру годинку ви набули за такі малі гроші. Коли би Ви були незадоволені, зверніть нам годинку а ми звернемо Вам кошта. Не відкладайте, а пишіть сейчас по сю годинку, доки ми ще продаємо їх по зниженій ціні. 101-12

UNION WATCH CO,
670 N. Carpenter St., Dep. 15,
CHICAGO, ILL.

ВИНАХІДНИКИ!

КОЛИ МАЄТЕ ЯКІ ДОБРІ ВИНАХОДИ, ПРИШЛІТЬ ЇХ НАМ ДО ОПАТЕНТОВАНЯ.

БЕЗПЛАТНО УДІЛЯЄМО ПОРАДИ І ВКАЗІВКИ В СПРАВАХ ПАТЕНТОВИХ. — ДАРОМ ДІСТАНЕ КОЖДИЙ КНИЖОЧКУ ПРО ВИНАХОДИ „ДОРОГА ДО ЩАСТЯ І БОГАТСТВА". — ГРОШІ ЗВЕРТАЄМО ПІСЛЯ УГОДИ НА ПИСЬМІ, НАКОЛИ ПАТЕНТ ЗІСТАВ БИ ВІДКИНЕНИЙ. — ПОМАГАЄМО ВІДПРОДУВАТИ ОПАТЕНТОВАНІ ВИНАХОДИ. РУЧИМО ЗА ДИСКРЕЦІЮ ДО $10.000.

AMERICAN EUROPEAN PATENT OFFICES, 309 Sw. Broadway, New York, N. Y.